
UNIVERZITA TOMÁŠE BATI VE ZLÍNĚ
FAKULTA HUMANITNÍCH STUDÍ
Institut mezioborových studií Brno

BAKALÁŘSKÁ PRÁCE

Brno 2010

Tomáš Burian

UNIVERZITA TOMÁŠE BATI VE ZLÍNĚ
FAKULTA HUMANITNÍCH STUDÍÍ
Institut mezioborových studií Brno

Sociální aspekty obnovy válkou rozvrácené společnosti
Afghánistán – provinční rekonstrukční tým

BAKALÁŘSKÁ PRÁCE

Vedoucí bakalářské práce:
PhDr. et Mgr. Zdeňka Vaňková

Vypracoval:
Tomáš Burian

Brno 2010

Prohlášení

Prohlašuji, že jsem bakalářskou práci na téma „Sociální aspekty obnovy válkou rozvrácené společnosti, Afghánistán – provinční rekonstrukční tým“ zpracoval samostatně a použil jsem literaturu uvedenou v seznamu použitých pramenů a literatury, který je součástí této bakalářské práce.
Elektronická a tištěná verze bakalářské práce jsou totožné.

Brno 10. 4. 2010

Tomáš Burian

Poděkování

Děkuji paní PhDr. et Mgr. Zdeňce Vaňkové za velmi užitečnou metodickou pomoc, kterou mi poskytla při zpracování mé bakalářské práce.

Také bych chtěl poděkovat své manželce Šárce za morální podporu a pomoc, kterou mi poskytla při zpracování mé bakalářské práce, a které si nesmírně vážím.

Tomáš Burian

OBSAH

Úvod	2
1. Afghánistán – země konfliktů	6
2. Historie a důvod vzniku PRT	12
3. Co je to PRT?	15
3.1. Hlavní cíle PRT	15
3.2. Členění	16
4. Hlavní směry působení PRT – dle „Afghanistan Compact“ s důrazem na schopnosti a možnosti ČR	17
4.1. Ekonomický a sociální rozvoj	17
4.1.1. Infrastruktura	17
4.1.2. Vzdělání	18
4.1.3. Zdravotnictví	24
4.1.4. Zemědělství, rozvoj venkova a vodní zdroje	28
4.2. „Dobré vládnutí“	36
4.2.1. Reforma veřejné správy – budování kapacit státní správy	36
4.2.2. Podpora rozvoje ochrany lidských práv	37
4.3. Bezpečnost	39
4.3.1. Výcvik bezpečnostních složek	40
5. Činnost PRT a sociální pedagogika	42
Závěr	46
Resumé	50
Anotace, Klíčová slova, Annotation, Keywords	51
Seznam použité literatury a pramenů	52
Seznam zkratk	58

Úvod

Válka. Válka je fenomén, který provází lidstvo na jeho cestě dějinami od doby, kdy člověk zjistil, že nemá něco, co má jiný člověk, nebo že je dobré nějakého dalšího člověka ovládat. To se samozřejmě tomu druhému nelíbilo, nenechal si to líbit a začal se o tu ženu prát (třeba, například). Možná se neprali o ženu, ale o kus masa, nebo žhavý uhlík. Myslím, že v tuto chvíli je to jedno. V každém případě se dějiny lidského rodu, de facto, staly dějinami válek a slavných (nebo neslavných) vítězství. Záleží na úhlu pohledu, ale historii píše vždy vítězové.

Válčilo se odjakživa, válčí se nyní a válčit se bude i v budoucnu. Válka patří neodmyslitelně ke člověku. Od historie lidského pokolení snad nebyla na světě generace, (a myslím to v celosvětovém měřítku), která by nezažila běsnění válečné vřavy. Tento věčný kolotoč potvrzuje i arabské přísloví:

*Mír přináší bohatství,
bohatství přináší zpupnost,
zpupnost přináší válku,
válka přináší bídu,
bída přináší pokoru,
pokora přináší mír....*

Z tohoto hlediska tedy žijeme v našem středoevropském prostředí ve zcela výjimečné době. Už více než 60 let, tedy skoro jeden celý lidský život, kdy Evropa nezažila, co to je válka. Celá Evropa si libuje v optimistických vizích o spolupráci mezi evropskými národy, radostném, bohatém a spokojeném životě bez krveprolití na věky věků. Již více než půl století. Není to podivné? V čem se člověk změnil za poslední dekády? Po tisíce let takové období neexistovalo.

Myslím, že se člověk nezměnil, a i když se holedbá rozumem a myšlením, tolerancí, humanismem a multikulturní vstřícností, není ve své podstatě schopen překročit svůj vlastní stín.

Myšlenka věčného míru na celém světě pro všechny lidi bez rozdílu rasy, náboženského vyznání a sociálního postavení je stejnou utopií, jako myšlenky

na univerzálně spravedlivou společnost, ve které jsou si všichni rovni. Při všech pokusech o její uvedení v život, její realizátor narazí na jeden zásadní a nepřekonatelný problém – na člověka samotného. Na člověka, který sice bude, velice vehementně a s vervou, souhlasit s jejím naplňováním, ale který se osobně nevzdá svého pohodlí, svého standardu (obzvláště v Evropě). Bude požadovat její naplnění, ale tak, aby ho to nebolelo, aby nemusel nic obětovat.

V současné době se válčí v zemi zvané Afghánistán. Je to válka 21. století, vedená na jedné straně nejmodernějšími zbraněmi a na straně druhé náboženským fanatismem. Někde mezi těmito bojujícími stranami žijí lidé. Lidé, kteří už konečně chtějí žít normálně. Ale co je to normálně?

V Afghánistánu se s větší či menší intenzitou válčí nepřetržitě 30 let a tak ti lidé již ani nevědí, co je to normální život.

Ve 30. letech minulého století to byla země rozkvetlých zahrad, která prováděla politické a hospodářské reformy, které ji měly přiblížit moderním zemím tehdejšího světa. Bohužel nestalo se a země se v 70. letech propadla do marasmu politických převratů, revolucí a intervencí zahraničních armád. Od té doby se zde bojuje, provádí bombové útoky, ...

A mezi tím vším žije Člověk. Člověk potřebující pomoc. Potřebující pomoc ve znovuoživení něčeho, co dříve znal a denně používal. Potřebuje pomoci s obnovou všedního života. Afghánci nepotřebují jen materiální pomoc, hlavně potřebují pomoc s „KNOW HOW“ mírového života. Nepotřebují pouze dary, potřebují naučit se znovu využívat svoji zemi k obživě.

Staré čínské přísloví praví:

Když dáš chudákovi rybu, nasytíš ho na jeden den.

Když ho naučíš rybařit, nasytíš ho na celý život.

Cílem bakalářské práce je zpracovat téma „*postkonfliktní rekonstrukce*“ válkou poznamenané společnosti – konkrétně společnosti afghánské, z hlediska

PRT (provinčního rekonstrukčního týmu). V současné době se tomuto tématu věnuje stále větší pozornost.

V Afghánistánu probíhají programy PRT, monitorující potřeby společnosti a obyvatelstva během probíhajícího válečného konfliktu.¹

Budu se zabývat organizací, prostředky a cíli těchto programů, jejich zaměření, efektivitě při konsolidaci válkou narušené společnosti, se zaměřením na konkrétní realizované projekty a jejich dopad na obyvatele Afghánistánu.

Jedná se o programy, zajišťující podmínky pro práci civilních odborníků různých profesí při obnově

- ekonomického a sociálního rozvoje
  - školství – budování a obnova škol, zajištění přístupu ke vzdělání širokým vrstvám obyvatelstva
  - zdravotnictví – zajištění odpovídající zdravotnické péče obyvatelstvu
  - podpora drobného podnikání, znovu zprovoznění řemesel, podpora přístupu k technologiím usnadňujícím výrobu, skladování a zpracování zemědělských komodit, podpora trhu
  - podpora při rozvoji infrastruktury
- občanské společnosti
  - vládnutí – znovu zprovoznění správního řádu
  - zajištění dodržování lidských práv
- bezpečnosti
  - reforma bezpečnostního systému
  - výcvik bezpečnostních složek²

Je jistě možno namítnout, že válka je daleko a na naši společnost nemá žádný, nebo jen zprostředkovaný vliv, ale co není, bohužel, může být.

Je mi jasné, že v současnosti tyto provinční rekonstrukční týmy pracují v rozvojových zemích, které mají svá kulturní, náboženská a hospodářská specifika a tudíž jsou „šity na míru“ právě jim. Ale zkušenosti získané při jejich práci, mohou

---

¹ Provinční rekonstrukční tým ČR v Lógaru, (30. 3. 2008), http://www.mzv.cz/prtlogar/cz/provincni_rekonstrukcni_tym/index.html, ověřeno 5. 3. 2010

² Tamtéž

být dobrým základem pro práci dalších PRT v jiných částech světa – v budoucnu třeba i v Evropě.

Ve značně přeneseném slova smyslu se dá říci „U Kábulu se bojuje za Prahu“ (parafráze výroku K. Gottwalda – poznámka autora).

Z hlediska sociálního pedagoga, jakožto člověka, který pomáhá nacházet řešení v různých životních situacích, je to téma velice zajímavé.

1. Afghánistán – země konfliktů

Afghánistán, oficiálně Islámská republika Afghánistán, je vnitrozemskou zemí o rozloze 647 500 km². Na severu sousedí s Tádžikistánem (1206 km) a Uzbekistánem (137 km). Na severovýchodě s Čínou (76 km) a dále na východě a jihu s Pákistánem (2430 km). Na západě s Íránem (936 km) a konečně na severozápadě s Turkmenistánem (744 km).³

Velice krásná a zároveň velice tvrdá pro svoje obyvatele. Není příliš míst na světě, o která by se v kontextu století a tisíciletí bojovalo urputněji. Celá historie území dnešního Afghánistánu je historií pokusů o jeho ovládnutí. O tato území byl v podstatě již od předkřesťanských dob veliký zájem. Tento zájem byl a je do značné míry i v současnosti způsoben strategickou polohou Afghánistánu. Přes jeho území vedla jedna z tras tzv. Hedvábné stezky – strategické obchodní cesty, která byla po staletí pulzující tepnou tehdejšího světového obchodu. V dnešní době se tato stará stezka opět používá – pro distribuci drog do Evropy.

Od 6. století před naším letopočtem bylo území dnešního Afghánistánu součástí Perské říše. V roce 328 je, se svým vojskem, dobyl Alexandr Veliký.⁴ Dále se území postupně dostávalo pod nadvládu říše Parthské, Kušánské a Perské. V 7. století našeho letopočtu do oblasti přišli arabové a s nimi islám, který se během 9. století úspěšně rozšířil a již zůstal.

Ve 13. století našeho letopočtu byl Afghánistán poroben mongolskými vojsky pod vedením Čingischána.⁵

V 16. století přišli Munghalové a z části Afghánistánu učinili (východní část v okolí Kábulu) výchozí pozice pro výboje do Indie. Zbytek území byl opět pod nadvládou Persie.

V polovině 18. století, po zavraždění perského panovníka Nádiršáha (1747)⁶, získal Afghánistán samostatnost a vlády se ujímá Ahmad Chán Abdálí (známější pod jménem Ahmad Šáh Durání). Vývoj samostatného státu sice zpočátku ztěžovaly půtky mezi jednotlivými paštunskými kmeny, ale ty pomalu ustaly a později se sjednotily do jednoho emirátu. Po tomto sjednocení začaly tyto kmeny expanzi na sever

³ Vogelsang, Willem, Dějiny Afghánistánu. 1. vyd. Praha: Grada Publishing, 2010, 368 s. ISBN 978-80-247-3077-6, s. 14

⁴ Tamtéž, s. 118

⁵ Tamtéž, s. 201

⁶ Tamtéž, s. 223

od Hindůkůše a podrobily si zdejší uzbecké, tádžické, turkmenské a házarské kmeny. Tyto vnitrostátní „záležitosti“, neustálé boje o moc a o udržení samostatnosti Afghánistánu pokračovaly do konce osmnáctého století a i ve století devatenáctém.⁷

Po roce 1800 se do Afghánských záležitostí stále více začínají vměšovat evropské mocnosti - britská a ruská říše. Britská koloniální říše se snažila rozšířit svoji sféru vlivu ze sousední Indie a naopak ruská říše se snažila o totéž prostřednictvím Tádžiků, Kyrgyzů a Turkmenů na severu a podporou Íránských požadavků na provinci Herát na západě. Následovala první a druhá Anglo – Afghánská válka⁸, po které se z Afghánistánu stala nárazníková zóna mezi Ruskem a Britskou Indií. V roce 1919, po třetí Anglo – Afghánské válce, získal Afghánistán plnohodnotnou nezávislost a jeho vývoj se začal stáčet směrem k bolševickému Rusku.

Následující desetiletí, za vlády šáha Muhammada Záhira, byla ve znamení modernizace země a politických reforem s cílem centralizovat vládu.

Po politickém převratu v roce 1973, byl šáh Záhir odstaven a byla vyhlášena republika v čele s prezidentem Muhammadem Dáudem.

Další politický převrat na sebe nenechal dlouho čekat a již v roce 1978 se moci chopili komunisté z Lidové demokratické strany Afghánistánu. Prezident byl zavražděn. Nový režim nebyl přijatelný pro islámské skupiny mudžáhidů v zemi, a ty proti němu začaly vystupovat. Vzrůstající politický neklid a odpor proti prosovětské vládě se stal zámkou pro vstup sovětských vojsk do země v roce 1979.⁹

Tento krok ještě více radikalizoval stávající opozici a způsobil, že se tato, dosud do značné míry nejednotná síla, spojila proti jednomu nepříteli (podporována Pákistánem a USA). Sověti, po vstupu na Afghánskou půdu, narazili na tvrdý odpor, který vedl k vleklé partyzánské válce. Trvala do roku 1989, kdy byli sověti nuceni odejít, a přinesla více než milion afghánských obětí a miliony uprchlíků v Pákistánu a Íránu. Válka měla odchodem vojsk Sovětského svazu skončit, ale nestalo se tak. Sovětská okupace zemi rozdělila a radikalizovala.

Nová Afghánská vláda, prezidenta Mohammeda Nadžibuláha, nebyla dlouhodobě schopna zajistit shodu s mudžáhedíny, v roce 1992 byla svržena a novým prezidentem se stal vůdce nejsilnější politické strany „Islámské společenství“ Burhánuddín Rabbání.

---

⁷ Vogelsang, Willem, Dějiny Afghánistánu. 1. vyd. Praha: Grada Publishing, 2010, 368 s. ISBN 978-80-247-3077-6, s. 218

⁸ Tamtéž, s. 254

⁹ Tamtéž, s. 299

Ani tento převrat nebyl poslední a jednotlivé sunitské a šiitské odnože mudžáhidů zahájily boje mezi sebou.

V roce 1993 schválila Velká džirga nové státní zřízení, založené na základech islámu.

V roce 1994 se na politickém, i vojenském, poli Afghánistánu objevilo fundamentalistické hnutí Tálibán¹⁰ s mohutnou podporou sousedního Pákistánu. Jeho nástup byl drtivý a již v roce 1996 obsadilo Kábul a vyhlásilo „plně islámský stát“, přesně se držící islámského práva šaría. *„Ve dnech, kdy Tálibán do města vstupoval, vydal řadu nařízení, týkajících se zvláště postavení žen: byly uzavřeny dívčí školy, ženám bylo zakázáno pracovat mimo dům, už nemohly chodit samotné po ulici. Dále šlo o zákaz hudby, pouštění draků a poštovních holubů. Muži si museli nechat narůst plnovous. Žádné z těchto nařízení nebylo nové. Tálibán je vynucoval už před tím v Kandaháru i Herátu, od té doby, co města ovládl. Protože však Kábul byl kosmopolitnějším městem s většinou nepaštunského obyvatelstva (Tádžikové, Uzbeki – pozn. autora) a s mnoha zahraničními pozorovateli a pracovníky nevládních organizací, začali být Tálibové s černými turbany považováni, právem či neprávem, za skupinu náboženských fanatiků, kteří by rádi zavlekli Afghánistán zpět do středověku.“¹¹*

Občanská válka pokračovala mezi vládnoucím hnutím Tálibán a „Severním spojenectvím“ (národy žijící na severu Afghánistánu – Uzbekové, Hazárové, Tádžikové). Dobře vyzbrojené a vycvičené tálibánské milice zatlačily vojska Severního spojenectví do hor na severu země. *„V průběhu 90. let pak Tálibán své postavení v zemi upevnil a Afghánistán se stal baštou radikálního islámu.“¹²*

„Politická situace v zemi, po nástupu a upevnění si moci hnutím Tálibán, vytvořila z Afghánistánu úkryt pro mnohá islámských hnutí i teroristické organizace. Jednou z teroristických organizací, jejichž hlavní základnou byl právě Afghánistán, byla Al Kajdá. Několik teroristických útoků sponzorovaných a organizovaných Al Kajdou, které vyvrcholily útoky 11. září 2001 v USA, vedlo nakonec k mezinárodní vojenské intervenci do Afghánistánu (Operace trvalá svoboda – pozn. autora). Po vstupu

---

¹⁰ Název Tálibán je odvozen z arabského slova tálib, které označuje studenta náboženství. Vogelsang, Willem, Dějiny Afghánistánu. 1. vyd. Praha: Grada Publishing, 2010, 368 s. ISBN 978-80-247-3077-6, s. 319

¹¹ Vogelsang, Willem, Dějiny Afghánistánu. 1. vyd. Praha: Grada Publishing, 2010, 368 s. ISBN 978-80-247-3077-6, s. 318

¹² Waisová, Šárka, Poválečná obnova a budování míru. 1. vyd. Brno: Masarykova univerzita, 2008, 181 s. ISBN 978-80-210-4699-3, s. 119

mezinárodních ozbrojených sil na podzim 2001 do země se tálibánská vláda zhroutila“.¹³

Operace Trvalá svoboda byla USA a spojenci zahájena v říjnu 2001. Akce amerických a britských vojáků umožnily v listopadu 2001 Severní alianci dobýt Kábul. Vláda Tálibánu na celostátní úrovni skončila, ale po omezenou dobu se dále držela v jižních provinciích země, především v Kandaháru a Helmandu. Po celém území státu byly rozprášeny bojůvky tálibánských milicí, které s větším či menším úspěchem bojují proti vojskům ISAF (International Security Assistance Force) dosud.

V prosinci 2001 se dočasně do úřadu vrátil Táliby sesazený prezident Burhanuddín Rabbání a byla sestavena nová vláda. Její premiér Hamíd Karzáí, se v roce 2002 stal dočasným a v roce 2004 řádným prezidentem. Vláda převzala moc nad většinou území státu kromě jihu, (Kandahár, Helmand, ...), kde si dále drží vliv Tálibán. Dále se dá říci, že „vládnutí“ v některých oblastech je víceméně formální, založené na dohodách s místními vládci. Obecně se dá říci, že od roku 2006 sílí nepokoje a všeobecně se bezpečnostní situace zhoršuje.

V roce 2009 v zemi proběhly druhé přímé prezidentské volby v historii. *„První kolo, které se uskutečnilo 20. srpna, poznamenaly rozsáhlé podvody. Komise pro vyšetření volebních stížností, která pracuje pod patronací OSN, tak musela poškrtnat desetitisíce hlasů. Po jejich anulování klesl Karzáiho volební zisk pod padesátiprocentní hranici nutnou pro zvolení prezidenta, Abduláh (kandidát s druhým největším počtem hlasů – pozn. autora) si po přepočítání připsal 30,59 procenta. Komise proto rozhodla o konání druhého kola voleb.“¹⁴*

„Avšak Karzáiho jediný soupeř Abduláh Abduláh oznámil, že na protest proti netransparentnosti voleb z druhého kola odstupuje.“¹⁵

A tak bylo druhé kolo voleb zrušeno a volební komise za vítěze voleb vyhlásila Hamída Karzáiho – stávajícího prezidenta.

Zrušení druhého kola voleb sice nezapadalo do scénáře mezinárodního společenství, ale přece jen je uvítalo s ulehčením. Volby byly velice výbušným tématem pro celý Afghánistán a záminkou povstaleckých skupin Tálibánu k zintenzivnění činnosti.

¹³ Waisová, Šárka, *Poválečná obnova a budování míru*. 1. vyd. Brno: Masarykova univerzita, 2008, 181 s. ISBN 978-80-210-4699-3, s. 119

¹⁴ Štefan, P., (2. 11. 2009), *Prezidentem Afghánistánu se stal Karzáí, komise zrušila druhé kolo voleb*, http://zpravy.idnes.cz/prezidentem-afghanistanu-se-stal-karzai-komise-zrusila-druhe-kolo-voleb-14n-zahranicni.asp?c=A091102_123238_zahranicni_stf, ověřeno 6. 2. 2010

¹⁵ Třeček, Č., (1. 11. 2009), *Jediný protikandidát afghánského prezidenta odmítl účast v druhém kole voleb*, http://zpravy.idnes.cz/jediny-protikandidat-afghanskeho-prezidenta-odmitl-ucast-v-druhem-kole-voleb-189-zahranicni.asp?c=A091101_085334_zahranicni_cen, ověřeno 6. 2. 2010

Z výše popsaného je zřejmé, že lidé obývající území Afghánistánu, musí být, aby přežili, velice tvrdí a soběstační. Krátká období klidu vždy vystřídala období bojů, rabování a plnění a noví vládci. Z každého tu něco zůstalo. „*Všichni zde zanechali své stopy a své potomky a tím spoluvytvářeli mozaiku etnických skupin, která je charakteristická pro současnou populaci země.*“¹⁶ Každé období pod cizí nadvládou znamenalo novou zkušenost pro stávající obyvatelstvo.

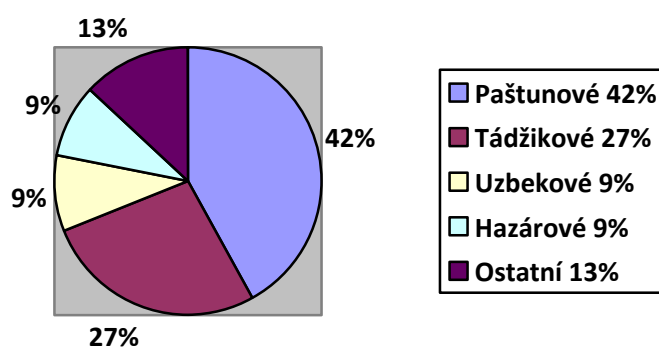
Neopakovatelné přírodní prostředí formovalo a utvářelo obyvatelstvo lidu Afghánistánu neustálou nutností boje o přežití v těžkých životních podmínkách daných hlavně zeměpisnou polohou. „*Jejich země vytváří spojnicí mezi stepí a pouštěmi Střední Asie, ohromnými rozlohami Středního Východu a Íránu a svěžími pláněmi a parným vedrem Indického subkontinentu.*“¹⁷

Je zřejmé, že obyvatelé území dnes zvaného Afghánistán nemohli žít jen „sami pro sebe“, ale že se nutně museli potkávat s příslušníky sousedních národů ve vzájemné interakci.

„*Tu a tam se ostrřílení muži z Afghánistánu pouštěli dolů z hor do okolních plání a pouští za pastvou, obchodem či drancováním. Poráželi království a zakládali říše.*“¹⁸

V zemi žije asi dvacet národností, které hovoří přibližně čtyřiceti jazyky. Úřední jazyky jsou dva – paštú a darí.

Národnostní složení:

Ostatní Ajmakové, Turkmeni, Indové, Kyrgyzové, Kazaši, Kurdové, ...¹⁹

¹⁶ Vogelsang, Willem, Dějiny Afghánistánu. 1.vyd. Praha: Grada Publishing, 2010, 368 s. ISBN 978-80-247-3077-6, s. 12

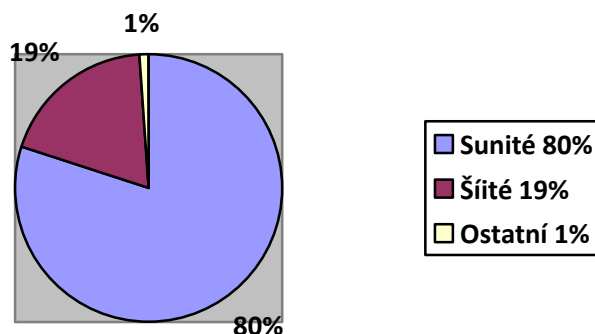
¹⁷ Tamtéž, s. 12

¹⁸ Tamtéž, s. 13

¹⁹ <https://www.cia.gov/library/publications/the-world-factbook/geos/af.html>; ověřeno 8. 2. 2010

Hornatý terén země (pohoří Hindúkuš – de facto rozděluje území Afghánistánu na dvě části) zapříčinil, že jih a východ země je převážně osídlen Paštuny – dominantní etnická skupina v Afghánistánu, a sever a západ země jinými nepaštunskými etnickými skupinami (Tádžikové, Uzbekové, ...)

Mnoho národností – jedno náboženství – islám:

Průměrný věk dožití:

muži 44 let

ženy 44 let²⁰

Mluvit o jednotném afghánském národu nelze. Obyvatelstvo Afghánistánu je velice pestré, stejně jako dějiny země. Některé kmeny dosud kočují. Drtivá většina obyvatelstva žije ve více nebo méně izolovaných a soběstačných vesnicích. Ve městech žije pouze 24 % populace.²¹ Velice členitý terén, extrémní podnebí a neustálá bezpečnostní rizika tak způsobila, že Afghánistán je „jedna z nejméně urbanizovaných a industrializovaných zemí orientu“²². „Na pozadí těžkých životních a zeměpisných podmínek utkal lid Afghánistánu síť společných zvyků, víry, výrobních postupů a zhruba stejný názor na život.“²³

Administrativně se Afghánistán dělí na 34 provincií v čele s guvernérem. Orgány místní správy jsou džirgy.²⁴

²⁰ <https://www.cia.gov/library/publications/the-world-factbook/geos/af.html>; ověřeno 8. 2. 2010

²¹ tamtéž

²² tamtéž

²³ Vogelsang, Willem, Dějiny Afghánistánu. 1. vyd. Praha: Grada Publishing, 2010, 368 s. ISBN 978-80-247-3077-6, s. 13

²⁴ <https://www.cia.gov/library/publications/the-world-factbook/geos/af.html>; ověřeno 8. 2. 2010

2. Historie a důvod vzniku PRT

Vznik provinčních rekonstrukčních týmů (PRT) v Afghánistánu, se váže k začátku roku 2002 a programu nazývanému *Coalition Humanitarian Liaison Cells*. Program spočíval ve vytváření „buněk“, které byly tvořeny 5 až 10 armádními důstojníky, kteří zakládali malé základny v těch Afghánských provinciích, kde byly přítomny koaliční jednotky. Měli za úkol odhadovat humanitární potřeby v místě působení a realizovat rekonstrukční projekty malého rozsahu pro zvětšení bezpečnosti a stability v oblasti. Tyto buňky spadaly pod pravomoc Coalition Joint Civil Military Task Force (CJCMTF), potažmo pod americké ministerstvo obrany a byly financovány Overseas, Humanitarian, Disaster and Civic Aid Fund (OHDACAF). Během roku 2002 se prudce rozvíjely a na konci téhož roku dostaly nový název – Provinční rekonstrukční tým (PRT).²⁵

„Nyní jsou PRT neodmyslitelnou součástí mise ISAF pod vedením NATO. „Působení NATO v Afghánistánu je založeno na mandátu RB OSN č. 1386 ze dne 20. prosince 2001 a jeho platnost je každoročně obnovována.“²⁶

Fungování PRT je definováno jako zajištění bezpečnosti prostřednictvím rozvoje a obnovy území a společnosti, a rozšíření dosahu a vlivu koaličních sil a afghánské vlády.

V počátečním období byly PRT programy financovány a řízeny výhradně ze strany USA. Postupem času byl koncept PRT přebírán i dalšími státy. V roce 2003 spouští vlastní PRT programy další země – Nový Zéland (provincie Bamyán), Velká Británie (Mazar-e Sharif) a Německo (Kunduz).²⁷

Rozdílnost v přístupu vedoucích zemí k financování a vedení projektů PRT vedla k tomu, že hodnocení výsledků jednotlivých PRT je značně komplikované. Mnoho států nesouhlasí s rolí armády, kterou by měla hrát v provinčních rekonstrukčních týmech. Nejsou si jisty, zda je vhodné, aby na rekonstrukčních projektech spolu s humanitárními organizacemi armáda participovala.

Činnost některých národních PRT je omezována zadáním definovaným v mateřské zemi, které je do značné míry ovlivňováno domácí politickou situací té které

²⁵Provincial Reconstruction Teams (PRTs), (n.d.), <http://www.understandingwar.org/themenode/provincial-reconstruction-teams-prts>, ověřeno 10. 2. 2010

²⁶Koncept PRT, (18. 0. 2008), http://www.mzv.cz/prtlogar/cz/provincni_rekonstrukcni_tym/vice_o_prt/index_3.html, ověřeno 10. 2. 2010

²⁷Provincial Reconstruction Teams (PRTs), (n.d.), <http://www.understandingwar.org/themenode/provincial-reconstruction-teams-prts>, ověřeno 10. 2. 2010

země. Například některé vedoucí země omezují činnost jejich PRT vytýčením maximálního akčního rádia od základny, jiné zase zakazují jejich činnost po západu slunce a podobně.

V závislosti na vedoucí zemi se PRT liší velikostí, strukturou a složením personálu.

Americký model PRT se vyznačuje velikostí od 50 do 100 členů a podléhá velení armádního důstojníka. Důraz v jeho činnosti je kladen na podporu malých rekonstrukčních a podpůrných projektů rychlého dopadu. Civilní personál je delegován Ministerstvem zahraničí, Agenturou pro zahraniční rozvoj, Ministerstvem zemědělství, Ministerstvem spravedlnosti a dalšími civilními vládními institucemi.

Model PRT Velké Británie je rozsahem personálního zabezpečení podobný modelu USA, ale klade důraz na oblast zajištění bezpečnosti a řešení konfliktů mezi bojujícími skupinami.

Německý model PRT je tvořen více než 300 členy a je pod vedením úředníka ministerstva zahraničních věcí. Tento model striktně odděluje vojenskou a civilní část své činnosti. Civilní část je vždy umístěna mimo vojenskou základnu a slouží jako centrum PRT.²⁸

V současné době v Afghánistánu působí 26 PRT pod patronátem dvanácti vedoucích zemí.

---

²⁸ Provincial Reconstruction Teams (PRTs), (n.d.), <http://www.understandingwar.org/themenode/provincial-reconstruction-teams-prts> ověřeno 10. 2. 2010

Město	Provincie	Vedoucí země
Kandahar	Kandahar	Kanada
Lashkar – Gah	Helmand	Velká Británie
Tarin Kowt	Uzurgan	Nizozemí
Qalat	Zabol	Rumunsko, USA
Kunduz	Kunduz	Německo
Mazar-e Sharif	Balkh	Švédsko
Feyzabad	Badakhshan	Německo
Pol-e Khomri	Baghlan	Maďarsko
Meymaneh	Faryab	Norsko
Herat	Herat	Itálie
Farah	Farah	USA
Qala-e Naw	Badghis	Španělsko
Chaghcharan	Gowr	Litva
Bamyan	Bamyan	Nový Zéland
Bagram	Parwan	USA
Nurestan	Nurestan	USA
Panjshir	Panjshir	USA
Gardesz	Paktia	USA
Ghasni	Ghasni	Polsko, USA
Khowst	Khowst	USA
Sharan	Paktika	USA
Asadabad	Kunar	USA
Mihtarlam	Laghman	USA
Wardak	Wardak	Turecko
Lógar	Lógar	Česká republika ²⁹

²⁹ Provincial Reconstruction Teams (PRTs), (n.d.), <http://www.understandingwar.org/themenode/provincial-reconstruction-teams-prts> ověřeno 1. 11. 2009

3. Co je to PRT?

Provinční rekonstrukční tým České republiky (dále PRT) je společným projektem Ministerstva zahraničních věcí a Ministerstva obrany České republiky. Je dislokován na vojenské základně Shank v provincii Lógar nedaleko od hlavního města provincie Pol-e Alam. Svoji činnost vyvíjí v šesti ze sedmi distriktů provincie Lógar.³⁰ Je tvořen civilní a vojenskou částí. Jak již bylo zmíněno výše, v literatuře jsou popsány tři základní modely PRT – americký, britský a německý. Český PRT se vysokou nezávislostí civilní části na části vojenské blíží modelu německému. „Český civilní tým patří mezi ostatními PRT k těm nejpočetnějším a oborově nejrozmanitějším.“³¹

3.1. Hlavní cíle PRT

Činnost českého PRT se řídí základními afghánskými rozvojovými a politickými dokumenty (Afghanistan National Development Strategy, Bonn Agreement, Afghanistan Compact). Hlavní cíl projektů realizovaných PRT spočívá „... v *podpoře centrální a provinční vlády při zajišťování potřeb obyvatelstva a bezpečného prostředí skrze rekonstrukci provincie a spolupráci s afghánskými bezpečnostními složkami.*“³²

Za hlavní priority jsou stanoveny: snižování chudoby, vláda a bezpečnost, podpora vzdělanosti a zlepšování zdravotní péče. Tyto priority jsou naplňovány v oblastech obnovy školství, vodních zdrojů, podpory bezpečnosti, zdravotnictví, zemědělství, ženských práv a nezávislých médií.³³

---

³⁰ Provinční rekonstrukční tým ČR v Lógaru, (30. 3. 2010), http://www.mzv.cz/prtlogar/cz/provincni_rekonstrukcni_tym/index.html ověřeno 10. 2. 2010

³¹ Stejskal, L., Mise České republiky v Afghánistánu: Zkouška nových rozměrů, Vojenské rozhledy, listopad 2009, č. 4, s. 102, ISSN 1210-3292, el. verze http://www.army.cz/images/id_3878_4000/3538/vr2009_4.pdf, ověřeno 5. 3. 2010

³² Provinční rekonstrukční tým ČR v Lógaru, (30. 3. 2010), http://www.mzv.cz/prtlogar/cz/provincni_rekonstrukcni_tym/index.htm ověřeno 10. 2. 2010

³³ Tamtéž

3.2. Členění

Civilní tým

Základem PRT je skupina civilních expertů, kterou vybralo MZV. Jejich počet a odborné zaměření je závislé na počtu projektů, na kterých tým pracuje. V současnosti (březen 2010) je to 14 odborníků různých profesí – zemědělství, pozemní stavitelství, média, zdravotnictví, ekonomika, bezpečnost a další. V případě, že bude navýšen počet projektů a pokud vyvstane potřeba, bude civilní skupina posílena tak, aby zvládla tyto nové požadavky.³⁴

Kontingent AČR

Vojenská složka PRT je výrazně početnější. Na 14 civilních expertů připadá 286 vojáků. Jejich počet vychází z konkrétních úkolů vojenské části, které vyplývají „..... z potřeby skloubit rozvojovou pomoc s ochranou celého personálu a zajištěním bezpečného prostředí. Ačkoli se bezpečnostní situace v různých částech Afghánistánu liší, zůstává stále napjatá a vojenská ochrana je tak naprostou nezbytností. Vojenská složka zajišťuje prostor samotného PRT i výjezdy do terénu.“³⁵ Jejich součástí je, mimo jiné, ochrana civilních osob při jejich práci na přípravě a realizaci všech rekonstrukčních a humanitárních projektů.

Civilně – vojenská spolupráce CIMIC

Český PRT v Lógaru má ve své struktuře skupinu civilně-vojenské spolupráce CIMIC (Civil-Military Co-operation), která provádí rozbor situace v terénu, specifikuje místní potřeby ve vztahu k vlastním možnostem při realizaci rekonstrukčních projektů a přímo se podílí na realizaci tzv. projektů rychlého dopadu QIP (Quick Impact Project). Tyto projekty mají jiný charakter než projekty rekonstrukční a jsou určeny jako rychlá pomoc místnímu obyvatelstvu. Kontingent AČR prostřednictvím svého CIMIC tyto projekty koordinuje s civilní částí PRT.³⁶

³⁴ Úkoly kontingentu AČR v PRT, (18. 3. 2008),

http://www.mzv.cz/prtlogar/cz/provincni_rekonstrukcni_tym/kontingent_armady_cr/ukoly.html, ověřeno 20. 3. 2010

³⁵ Koncept PRT, (18. 3. 2008), http://www.mzv.cz/prtlogar/cz/provincni_rekonstrukcni_tym/vice_o_prt/index_3.html, ověřeno 20. 3. 2010

³⁶ Úkoly kontingentu AČR v PRT, (18. 3. 2008),

http://www.mzv.cz/prtlogar/cz/provincni_rekonstrukcni_tym/kontingent_armady_cr/ukoly.html, ověřeno 20. 3. 2010

4. Hlavní směry působení PRT – dle „Afghanistan Compact“ s důrazem na schopnosti a možnosti ČR

4.1. Ekonomický a sociální rozvoj

4.1.1. Infrastruktura

Infrastruktura v Lógaru a Afghánistánu vůbec, je na velice nízké úrovni. Lógarem v severojižním směru probíhá jediná kvalitní asfaltová silnice spojující hlavní město Kábul s provincií Paktija. Cesta z Pole-Alamu (hlavní město provincie Lógar) do Kábulu trvá přibližně 90 minut a je považována za relativně bezpečnou. Zbytek „silniční sítě“ v provincii tvoří většinou prашné cesty někdy v exponovaných místech zpevněné štěrkem a kamením.³⁷ „Budování infrastruktury v Afghánistánu naráží především na problémy spojené s komplikovaností terénu - kilometr nové silnice západních standardů stojí i přes nízké náklady na pracovní sílu přibližně 310 000 USD. Je nutné zpevňovat podloží, razit si cestu neprostupnými horami a počítat s vyschlými koryty vodních toků, které každé jaro plní rozbouřená masa vody z tajícího sněhu.“³⁸

Elektrifikace a komunikační síť je rovněž na nízké úrovni. Železnice neexistuje. Český PRT se podílí na řešení problémů v oblasti rozvoje dopravní infrastruktury a energetických zdrojů v provincii. Nedisponuje rozpočtem, který by umožňoval přímou angažovanost, a proto jeho role spočívá v odborném poradenství při přípravě staveb komunikací a hledání dočasných řešení v oblasti energetiky. Prakticky se jedná například o dodávky solárních elektráren pro zdravotnická zařízení (viz. kapitola zdravotnictví) nebo opravy menších vodních děl (viz. kapitola zemědělství a vodní zdroje).³⁹ V rámci rozvoje dopravní infrastruktury byl v Lógaru proveden stavebně technický průzkum a územní řízení pro více než 70 km silnic a opraveno 12 mostů.⁴⁰

Hlavní důvod pro výstavbu dopravní infrastruktury je umožnit obyvatelstvu jednodušší a bezpečnější cestování za prací a za obchodem. Nové cesty a mosty zkrátí cestu na trh v Kábulu, nebo do nemocnice.

³⁷ Základní informace o provincii Lógar, (13. 3. 2008), http://www.mzv.cz/prtlogar/cz/o_afghanistanu/o_provincii_logar/index.html, ověřeno 20. 3. 2010

³⁸ Středová, S., (11. 4. 2008), Za modrou mešitou doprava, http://www.mzv.cz/prtlogar/cz/zpravy_a_reportaze/za_modrou_mesitou_doprava.html, ověřeno 20. 3. 2010

³⁹ Perspektivy účasti České republiky na stabilizaci Afghánistánu 2010 – 2012, Informační materiál a doporučení, Praha, MZV ČR, listopad 2009, elektronická verze http://www.mzv.cz/public/df/c1/83/449626_314519_Strategie_pro_Afghanistan.pdf, ověřeno 20. 3. 2010

⁴⁰ Priority a projekty českého PRT v Lógaru, (21. 5. 2009), <http://www.mzv.cz/prtlogar/cz/projekty/index.html>, ověřeno 20. 3. 2010

V současné době probíhá příprava realizace čínského projektu na těžbu mědi v Aynaku v provincii Lógar, která by měla zahrnovat stavbu uhelné elektrárny a železnice. Tato investice přinese do regionu desetitisíce pracovních míst.⁴¹ „*Společně s rozvojem těžebního a metalurgického průmyslu dojde také ke zlepšení životních podmínek v provincii Lógar a okolí, rozvoji školství, zdravotnictví a infrastruktury celkově. Během několika let by se měl tento důl stát jedním z největších producentů mědi na světě.*“⁴² Nejdůležitější je v tuto chvíli zajištění bezpečnosti tohoto projektu, který svou důležitostí přesahuje hranice provincie i celého Afghánistánu. Český PRT se podílí na řešení otázek bezpečnosti prostřednictvím svých bezpečnostních expertů v součinnosti s představiteli provincie, afghánských bezpečnostních složek investora a amerického úkolového uskupení SPARTAN.⁴³

4.1.2. Vzdělání

„Nedostatek škol je náš hlavní problém. Další vážný problém je bezpečnostní situace v Lógaru. Někteří lidé nechtějí rozvoj naší země, nechtějí, aby dívky chodily do škol.“

Kamal-u-deen Zadranem, představitel provincie Logar pro oblast vzdělání.⁴⁴

„Podporovat školní docházku je povinností nejenom vlády, ale i rodičů. Vláda bude dělat vše pro rozvoj školství a jsme rádi, že se na tom bude spolupodílet provinční rekonstrukční tým právě z České republiky.“

Abdullah Wardak, guvernér provincie Logar⁴⁵

"Z hlediska islámu je vzdělání velmi důležitá věc. I v Koránu se píše, že pro vzdělání je potřeba udělat vše. Úroveň školství klesla v důsledku válek. Musíme se teď soustředit na rozvoj našeho vzdělávacího systému tak, abychom mohli být nezávislí. Byli bychom rádi, kdyby k nám cizinci v budoucnu přijížděli především jako hosté a turisté, a ne jako vojáci, jakkoliv si jejich dnešní pomoci vážíme.“

Kamal-u-deen Zadranem, představitel provincie Logar pro oblast vzdělání⁴⁶

⁴¹ Stejskal, L., Mise České republiky v Afghánistánu: Zkouška nových rozměrů, Vojenské rozhledy, listopad 2009, č. 4, s. 104, ISSN 1210-3292, el. verze http://www.army.cz/images/id_3878_4000/3538/vr2009_4.pdf, ověřeno 20. 3. 2010

⁴² Kovářová, L., (29. 7. 2009), Důl Aynak – projekt světového významu, http://www.mzv.cz/prtlogar/cz/zpravy_a_reportaze/dul_aynak_projekt_svetoveho_vyznamu.html, ověřeno 20. 3. 2010

⁴³ Tamtéž

⁴⁴ Introvičová, S., (11. 4. 2008), Kampaň v Lógaru: „ Posílejte děti do škol“, http://www.mzv.cz/prtlogar/cz/zpravy_a_reportaze/kampan_v_logaru_posilejte_deti_do_skol.html, ověřeno 14. 2. 2010

⁴⁵ Tamtéž

⁴⁶ Introvičová, S., (11. 4. 2008), Kampaň v Lógaru: „ Posílejte děti do škol“, http://www.mzv.cz/prtlogar/cz/zpravy_a_reportaze/kampan_v_logaru_posilejte_deti_do_skol.html, ověřeno 14. 2. 2010

„Se vzděláním souvisí často i bezpečnostní otázky. Nevzdělané vrstvy obyvatelstva, zejména mladé muže, je totiž pro radikální ozbrojené organizace snadnější získat do vlastních řad.“⁴⁷

Vzdělávací systém v Afghánistánu byl decimován desetiletými boji, sovětskou okupací a v neposlední řadě vládou fundamentalistického hnutí Tálibán v 90.tých letech minulého století, kdy bylo v celém Afghánistánu v provozu pouze 650 škol. V té době bylo dívkám vzdělávání úplně zneprístupněno a chlapci byli vyučováni pouze v náboženských madrasách, které byly v rukou Tálibů.⁴⁸

„*Osnovy těchto škol byly velmi tradicionalistické, kladly důraz na studium Koránu ve všech jeho aspektech.*“⁴⁹ Při studiu bylo zdůrazňováno absolutní dodržování islámských předpisů a nařízení. Systém studia vytvářel ideální podmínky pro protišítské nálady, smysl pro rovnostářství a dále pro výklad a uplatňování islámského práva šaría.⁵⁰

„*Situaci v oblasti kvality školství v provincii Lógar je možno hodnotit jako průměrnou či nadprůměrnou v porovnání s ostatními provinciemi v Afghánistánu. To je způsobeno především blízkostí hlavního města a relativní bezpečnostní stabilitou posledních let. Přesto jsou i v centrálních distriktech Lógaru školy, kde se žáci učí pod širým nebem či ve stanech, nemají dostatek učebnic a žádné možnosti sportovního využití.*“⁵¹ Děti se tak často učí ve stanech, nebo v prostorách bez oken a topení. Z těchto důvodů se proto během celé zimy v některých částech provincie vůbec neučí a školy jsou zavřené.⁵²

Školství v Afghánistánu má podobnou strukturu jako v České republice. Základní školy většinou vyučují na 1. – 8. stupni, vyšší obvykle na 9. – 12. stupni. Nástup do první třídy základní školy by měl být v ideálním případě v 7-mi a její ukončení v 15-ti letech. Protože však byla kontinuita vzdělávacího procesu přerušena válkou, a vládou Tálibánu, není důležité, jak je dítě staré. Je obvyklé, že školu navštěvují i děti starší, než by odpovídalo tomuto ideálu. Oproti našim zvyklostem není docházka do školy povinná, nýbrž dobrovolná. Školy jsou rozděleny na chlapecké

⁴⁷ Moravec, F., (24. 7. 2008), Češi postaví školy pro 11 tisíc afghánských dětí, http://www.mzv.cz/prtlogar/cz/media/prt_v_mediich/cesi_postavi_skoly_pro_11_tisic.html, ověřeno 12. 2. 2010

⁴⁸ Moravec, F., (1. 5. 2009), V Lógaru vyrostou dvě školy pro více než 400 dívek, http://www.mzv.cz/prtlogar/cz/zpravy_a_reportaze/v_logaru_vyrostou_dve_skoly_pro_vice_nez.html, ověřeno 14. 2. 2010

⁴⁹ Vogelsang, Willem, Dějiny Afghánistánu. 1. vyd. Praha: Grada Publishing, 2010, 368 s. ISBN 978-80-247-3077-6, s. 319

⁵⁰ Tamtéž

⁵¹ Podpora školství, (18. 6. 2008), http://www.mzv.cz/prtlogar/cz/projekty/pribehy_pomoci/podpora_skolstvi.html, ověřeno 12. 2. 2010

⁵² Moravec, F., (1. 5. 2009), V Lógaru vyrostou dvě školy pro více než 400 dívek, http://www.mzv.cz/prtlogar/cz/zpravy_a_reportaze/v_logaru_vyrostou_dve_skoly_pro_vice_nez.html, ověřeno 15. 2. 2010

a dívčí, pouze ve výjimečných případech existují školy smíšené, tedy, že mají dívčí a chlapecké třídy. Přírodní, klimatické a historické vlivy zapříčinily odlišnou skladbu školního roku, než na jakou jsme zvyklí z poměrů v Evropě. „Školní rok v Afghánistánu začíná třetí týden v březnu. Výuka probíhá do července a potom mají děti letní prázdniny 20 dní i více. Délka prázdnin záleží na tom, jak vysoké jsou teploty venku. Druhé pololetí začíná zhruba v září a trvá do poloviny prosince. Přes zimu mají děti i učitelé tři měsíce volno, než jim začne nový školní rok.“⁵³

V současné době, na rozdíl od období vlády Tálibánu, je možné, aby v obou druhých škol, chlapeckých i dívčích, učily ženy.⁵⁴ Je to možné, ale ženských učitelek je nedostatek. To vede k situaci, kdy někteří rodiče neposílají své dcery do školy, protože by je učili muži. Tím se země dostává do začarovaného kruhu. A proto „...„Dívky tvoří pouhou čtvrtinu celkového počtu žáků. Tato situace tedy ještě dále prohlubuje problém nízké vzdělanosti žen. Samotná úroveň učitelů je poměrně nízká. Velká část z nich nevyhodila ani 12 tříd a získala jen krátkodobé tréninky zaměřené na techniku výuky.“⁵⁵ Učitelů je obecně nedostatek, protože značná část afghánské inteligence a byrokratů, kteří by měli zájem na afghánském státě, odešla do zahraničí, nebo byla zavražděna.⁵⁶

Z výše uvedených důvodů (dlouhé válečné období, náročné klimatické a geografické podmínky, působení Tálibánu, ...) patří vzdělanost populace v Afghánistánu mezi nejnižší na světě. „Podle údajů UNICEF a ministerstva školství umí v Afghánistánu číst a psát přibližně 30-40% mužů a asi jen 10-20% žen.“⁵⁷ Mimo velká města dívky navštěvují pouze základní školu, jelikož, dle místních zvyklostí, další vzdělání nepotřebují. Jiná situace je ve větších městech, kde fungují střední školy a univerzity. Tyto bývají jak pro chlapce i dívky.

Kromě problémů se základním školstvím existuje v Afghánistánu, a provincii Lógar nevyjímaje, další problém s nedostatkem odborných středních a vyšších škol. Například v Lógaru, kde se 85% obyvatel zabývá zemědělstvím, není ani jedna střední zemědělská škola. Zde se již „blýská na lepší časy“, a v současné době probíhají jednání

⁵³Introvičová, S., (11. 4. 2008), Kampaň v Lógaru: „Posílejte děti do škol“,

http://www.mzv.cz/prtlogar/cz/zpravy_a_reportaze/kampan_v_logaru_posilejte_deti_do_skol.html, ověřeno 15. 2. 2010

⁵⁴Podpora školství, (18. 6. 2008), http://www.mzv.cz/prtlogar/cz/projekty/pribehy_pomoci/podpora_skolstvi.html, ověřeno 12. 2. 2010

⁵⁵Tamtéž

⁵⁶ Vogelsang, Willem, Dějiny Afghánistánu. 1. vyd. Praha: Grada Publishing, 2010, 368 s. ISBN 978-80-247-3077-6, s. 10

⁵⁷ Podpora školství, (18. 6. 2008), http://www.mzv.cz/prtlogar/cz/projekty/pribehy_pomoci/podpora_skolstvi.html, ověřeno 12. 2. 2010

o vzniku nové střední odborné zemědělské a mechanické školy v hlavním městě Lógaru, která bude jediná svého druhu v celé provincii.⁵⁸ V provincii Lógar je odborné školství zastoupeno pouze pedagogickou a náboženskou školou.⁵⁹

Z citátů uvedených na začátku této části by se mohlo zdát, že obnova a podpora rozvoje školství v provincii Lógar je na dobré cestě. Sice trnité, hrbolaté a s mnoha zatáčkami, ale vedoucí správným směrem. Bohužel se však všechno nevyvíjí tak, jak by si český PRT a celé mezinárodní společenství představovalo. Dochází k incidentům, které celý proces brzdí. „*Taliban je jak známo proti vzdělání dívek. Tragicky skončil incident, při kterém projíždějící dva muži na motorce zahájili palbu na dívčí školu v Lógaru a zabili dvě právě vycházející dívky.*“⁶⁰

Protože je školství v Afghánistánu ve stavu, kdy chybí i ty nejelementárnější podmínky pro výuku dětí, ale i dospělých, je nutné začít, obrazně řečeno, „od podlahy“. A to doslova. „*Česká podpora školského systému spočívá zejména v opravách a stavbách škol. Vychází při tom z předpokladu, že ekonomický i společenský rozvoj v Afghánistánu mohou zaručit pouze generace vzdělaných lidí.*“⁶¹ Touto činností se rovněž spolupodílí na naplňování cílů OSN, podle kterých ... „*mají mít do roku 2015 všechny děti na světě přístup k základnímu vzdělání.*“⁶²

Za dobu působení českého PRT v provincii Lógar bylo opraveno, nebo nově postaveno celkem 77 tříd, které bude navštěvovat až 12 000 afghánských dětí, chlapců i dívek.⁶³ Jednotlivé rekonstrukční projekty nejen v oblasti školství jsou realizovány po důkladném průzkumu provincie, konzultacích se zástupci ministerstva školství v Lógaru a v neposlední řadě se zástupci místní komunity.

Největším projektem v oblasti školství realizovaným českým PRT se stala stavba dvou nových dívčích škol ve vesnicích Hasani Basri a Kudža Laghai v distriktu Chuši. Celkem by se v nich mělo učit až 650 dívek. „*Každý má právo na vzdělání, muži i ženy. „Všechny dívky z mojí rodiny proto budou chodit do nové školy, kterou PRT staví. Říká Chair Muhammad z Chuši, který zároveň na stavbě získal práci.*“⁶⁴ Tento

⁵⁸ Školství, http://www.mzv.cz/public/98/79/2b/452722_320080_LGR_ADM_PR_factsheet_CZ_skolstvi.pdf ověřeno 17. 2. 2010

⁵⁹ Introvičová, S., (11. 4. 2008), Kampaň v Lógaru: „Posílejte děti do škol“, http://www.mzv.cz/prtlogar/cz/zpravy_a_reportaze/kampan_v_logaru_posilejte_deti_do_skol.html, ověřeno 12. 2. 2010

⁶⁰ Podpora školství, (18. 6. 2008), http://www.mzv.cz/prtlogar/cz/projekty/pribehy_pomoci/podpora_skolstvi.html, ověřeno 12. 2. 2010

⁶¹ http://www.mzv.cz/public/98/79/2b/452722_320080_LGR_ADM_PR_factsheet_CZ_skolstvi.pdf ověřeno 17. 2. 2010

⁶² Tamtéž

⁶³ Tamtéž

⁶⁴ Moravec, F., (1. 5. 2009), V Lógaru vyrostou dvě školy pro více než 400 dívek, http://www.mzv.cz/prtlogar/cz/zpravy_a_reportaze/v_logaru_vyrostou_dve_skoly_pro_vice_nez.html, ověřeno 17. 2. 2010

projekt se trochu vymyká zavedené praxi. České PRT se především snaží soustředit na opravy stávajících škol, kde je větší pravděpodobnost, že investice bude opravdu využita k prvotnímu účelu. Stávající školy se opravují proto, že v jejím okolí bývá dostatek dětí i učitelů. „*Vždy si pečlivě zjišťujeme, jaká je v oblasti situace, a to jak přímo na místě, tak od ministerstva školství. Na základě toho, že v Chuši byl dostatek žákyň i učitelek, rozhodli jsme se postavit nové školy.*“⁶⁵ „*V případě Chuši se zatím jedná o výjimku. (viz. výše – zavedená praxe hodnocení projektů, pozn. autora) S provinční vládou i místní komunitou jsme se však shodli, že dívky, které se musely učit v mešitách či soukromých domech, by měly mít vlastní školu, říká stavební technik PRT Michal Navrátil.*“⁶⁶

Bohužel někdy, i přes veškerou snahu, realizovaný projekt nakonec neslouží svému původně uvažovanému účelu. Jako se to stalo tureckému PRT. „*V provincii Vardak rada starších pod vlivem Tálibánu rozhodla, že Turky postavená dívčí škola je ... vlastně chlapecká.*“⁶⁷

Vyšší přidanou hodnotu projekt v Chuši získává i tím, že v rámci rozvoje zaměstnanosti v Chuši a v celé provincii Lógar jsou preferovány místní stavební společnosti, které na stavbě zaměstnávají místní obyvatele.⁶⁸ „*Všichni dělníci, které tady vidíte, pocházejí odtud z Chuši,*“ *potvrzuje Fida Muhammad.*(stavební dělník – pozn. autora)⁶⁹

Dalším významným projektem je dostavba rovněž dívčí školy ve vesnici Maghul Kheil na severu provincie. Jedná se o rozšíření stávající stavby o nové prostory, ve kterých se bude moci ve směnném provozu vzdělávat asi 400 žákyň. Nedaleko od ní PRT rovněž nedávno postavil novou školu i pro chlapce.⁷⁰

Po dokončení stavebních prací byly tyto školy, stejně jako ostatní, předány do správy provinčního ministerstva školství.

Jiným způsobem pomoci nejen afghánskému školství jsou takzvané „Projekty rychlého dopadu“ realizované specializovanými příslušníky skupiny armádně civilní spolupráce CIMIC. Cílem těchto projektů je na základě podnětu, získaného na základě jednání s místní komunitou, nebo na základě vlastního pozorování, zajistit provedení

⁶⁵ Moravec, F., (19. 10. 2009), Dokončili jsme školy pro více než 1000 afghánských dívek, http://www.mzv.cz/prtlogar/cz/zpravy_a_reportaze/dokoncili_jsmo_skoly_pro_vice_nez_1000.html, ověřeno 17. 2. 2010

⁶⁶ Moravec, F., (1. 5. 2009), V Lógaru vyrostou dvě školy pro více než 400 dívek, http://www.mzv.cz/prtlogar/cz/zpravy_a_reportaze/v_logaru_vyrostou_dve_skoly_pro_vice_nez.html, ověřeno 17. 2. 2010

⁶⁷ Novotný, P., (18. 12. 2009), MF Dnes; příloha ministerstva zahraničních věcí ČR o Afghánistánu; Jak získat srdce Afghánců?

⁶⁸ Moravec, F., (16. 5. 2009), Podporujeme zaměstnanost v Lógaru, http://www.mzv.cz/prtlogar/cz/zpravy_a_reportaze/ceske_projekty_podporuji_zamestnanost_v.html, ověřeno 17. 2. 2010

⁶⁹ Tamtéž

⁷⁰ Moravec, F., (20. 10. 2009), Češi dokončili v afghánském Lógaru tři školy pro tisícovku dívek, http://www.mzv.cz/prtlogar/cz/media/prt_v_mediih/cesi_dokoncili_v_afghanskem_logaru_tri.html, ověřeno 17. 2. 2010

menších oprav, realizaci drobných staveb, dovybavení nemocnic, škol a podobně. Nedůležitější aspekt těchto projektů je jejich rychlé a včasné provedení.⁷¹ Jako jeden příklad je možno uvést projekt, který byl realizován na základě jednání se zástupci provinčního ministerstva školství, jehož představitel, ředitel školského odboru Zadran Kmaludin, požádal představitele PRT o materiální pomoc některým školám v provincii Lógar. Byly vybrány školy v distriktu Pol-e-Alam, kde ještě není důvěra v mezinárodní společenství, reprezentované jednotkami ISAF na vysoké úrovni.⁷² „Školní pomůcky pro místní školu proto nejsou pouze okamžitou pomocí místnímu obyvatelstvu. Takovýto projekt má také do jisté míry vliv na navázání lepší spolupráce s lidmi v této oblasti a tím zvýšení bezpečnosti našich vojáků.“⁷³ Základní školy byly vybaveny školními potřebami, čítankami, sešity a jiným materiálem, který pozvedl jejich úroveň.

Jelikož byl vzdělávací systém v minulých desetiletích de facto zničen, vyrostly celé generace lidí, kteří nikdy školu nepoznali. Nyní jsou ve zralém věku a jsou nuceni s tímto handicapem žít a živit celé své rodiny. Z tohoto důvodu je nutné při rekonstrukci vzdělávacího systému v provincii Lógar a celého Afghánistánu myslet i na vzdělávání dospělých. Proto český PRT organizuje série odborných školení například v marketingu, nebo o chovu včel.⁷⁴

Nad rámec působení českého PRT poskytuje česká republika pro zvyšování vzdělanosti afghánského obyvatelstva státní stipendia.

Vývoj v počtu nabízených stipendií studentům z Afghánistánu ⁷⁵	
2005/2006	5 stipendií
2006/2007	5 stipendií
2007/2008	4 stipendia
2008/2009	4 stipendia (nebylo využito)
2009/2010	2 stipendia

Počty nabízených stipendií se snižují jednak z důvodu snižujícího se zájmu z Afghánské strany a v neposlední řadě také z důvodu snižování rozpočtu určeného

⁷¹ Projekty rychlého dopadu, (n. d.), http://www.mzv.cz/prtlogar/cz/projekty/projekty_rychleho_dopadu/index.html, ověřeno 17. 2. 2010

⁷² Kovářová, L., (17. 6. 2009), Rychlá pomoc těm nejmenším, http://www.mzv.cz/prtlogar/cz/zpravy_a_reportaze/rychla_pomoc_tem_nejmensim.html, ověřeno 17. 2. 2010

⁷³ Tamtéž

⁷⁴ Více v kapitole zemědělství, rozvoj venkova a vodní zdroje

⁷⁵ Strategie pro Afghánistán, http://www.mzv.cz/public/df/c1/83/449626_314519_Strategie_pro_Afghanistan.pdf, s. 8, ověřeno 21. 2. 2010

pro stipendia z 230 mil na 160 milionu Kč.⁷⁶ Od systému poskytování stipendií jednotlivými donorskými státy (včetně ČR) pro studium na univerzitách v USA a v Evropě se začíná ustupovat, jelikož drtivá většina stipendistů se po skončení stáže nevrací do Afghánistánu, ale zůstávají v hostitelské zemi. Toto není v zájmu poskytovatelů stipendií a hledají jiné cesty jak podpořit vzdělanost, která „zůstane“ v Afghánistánu. Z tohoto důvodu se uvažuje o vysílání pedagogických pracovníků do afghánských vzdělávacích institucí a další podpora školství přímo v Afghánistánu. Je samozřejmé, že pro to musí být nejdříve zajištěny odpovídající podmínky – bezpečnostní a logistické.⁷⁷

4.1.3. Zdravotnictví

„V Lógaru máme tři distriktní nemocnice. Když vezmeme v úvahu, že celá provincie má distriktů sedm, je to velmi málo. Na našich zařízeních jsou přitom závislí všichni místní, tedy celkem asi 300 tisíc lidí.“

Azíz Rahmán, organizace MRCA⁷⁸

Zdravotnictví v Afghánistánu je na tom stejně jako školství nebo zemědělství. Je rozloženo desetiletými boji a nekonceptností ze strany centrální vlády. Je běžné, že děti, ale i dospělí umírají na nemoci, nebo poranění, která jsou v našich zeměpisných šířkách pokládána za banální a běžně léčitelné. Často se stává, že lidé umírají jen proto, že jim není včas poskytnuta pomoc. Zdravotnických zařízení je nedostatek, a pokud existují, potýkají se s nedostatkem odborného personálu a technického vybavení.⁷⁹ *„V celé provincii Lógar jsou jen tři malé nemocnice, ostatní péči zajišťují malá zdravotnická střediska, která často pracují v téměř polních podmínkách.“⁸⁰*

V Lógaru je obyvatelstvu zdravotnická péče poskytována na základě smlouvy mezi Afghánským ministerstvem zdravotnictví a francouzskou nevládní organizací Medical Refresher Courses for Afghans (MRCA). Tato organizace byla založena afghánskými emigranty v Pákistánu a po svržení fundamentalistického hnutí Tálibán začala působit i na afghánském území. V provincii spravuje 28 zdravotnických zařízení

⁷⁶ Strategie pro Afghánistán, http://www.mzv.cz/public/df/c1/83/449626_314519_Strategie_pro_Afghanistan.pdf, s. 8, ověřeno 21. 2. 2010

⁷⁷ „Provinční rekonstrukční týmy – co dál?“, mezinárodní konference 25. 1. – 27. 1. 2010, Praha

⁷⁸ Zdravotnictví, http://www.mzv.cz/public/f6/a4/2f/452729_320083_LGR_ADM_PR_factsheet_CZ_zdravotnictvi.pdf, ověřeno 21. 2. 2010

⁷⁹ Zdravotnictví, http://www.mzv.cz/public/f6/a4/2f/452729_320083_LGR_ADM_PR_factsheet_CZ_zdravotnictvi.pdf, ověřeno 21. 2. 2010

⁸⁰ Tamtéž

s profesionálním personálem a dalších 110 tzv. zdravotních stanovišť, ve kterých zdravotnické služby zajišťují dobrovolníci.⁸¹

Systém zdravotní péče je založen na vysoké spoluúčasti pacienta. Návštěvy u lékaře jsou hrazeny v hotovosti. Pokud lékař předepíše léky (základní léky jsou dostupné v každém zdravotnickém zařízení) uhradí pacient 40% ceny při jejich převzetí. Jinak platí pacient celou částku (samozřejmě v případě, že žádaný lék je k dispozici). Peněžní prostředky získané z poplatků a úhrad za léky jsou opětně investovány do systému zdravotní péče v provincii. Je zajímavé, že i v této zemi, která je z pohledu Evropana více než chudá, jsou od poplatků u lékaře a platby za léky osvobozeny sociálně slabí obyvatelé. Jedná se o maximálně 20% pacientů.⁸²

Na nejnižší úrovni je základní lékařská péče poskytována ve „zdravotnických stanovištích“ (Health Post). Jedná se o stanoviště umístěná v obydlích vyškolených dobrovolníků se základním zdravotnickým tréninkem. Jejich úloha spočívá v prevenci, základní diagnostice nejčastějších onemocnění (malárie, průjemová onemocnění, ...) a omezené léčbě. V případě diagnózy závažnějšího onemocnění posílají pacienty k podrobnějšímu vyšetření do nemocnic. Dále by měli v místní komunitě sledovat ženy v průběhu těhotenství. Jsou nezastupitelní v poskytování základní zdravotnické výchovy a základních hygienických návyků ve svém okolí.⁸³

Druhým stupněm zdravotní péče jsou „základní zdravotní centra“ (Basic Health Center), která poskytují stejnou péči jako zdravotnické stanoviště, ale navíc jsou zodpovědná za dozor nad zdravotnickými stanovišti a za jejich podporu. Jedná se již o stálá samostatná stanoviště, která poskytují ambulantní péči, péči o nastávající rodičky, porodní a poporodní péči, léčbu nemocí včetně dětských. Výhledově by tato centra měla být schopna zajišťovat pomoc mentálně a zdravotně postiženým. V tomto centru pracuje vždy minimálně jeden kvalifikovaný lékař. Další personál by měl být tvořen všeobecnou zdravotní sestrou, porodní sestrou a dalšími dvěma pracovníky na vakcinaci.⁸⁴

Druhý nejvyšší stupeň poskytování zdravotnické péče zajišťují „všeobecná zdravotní centra“ (Comprehensive Health Center). Poskytují péči ve srovnatelném rozsahu jako základní zdravotní centra, ale na vyšší úrovni. Jejich součástí je laboratoř

---

⁸¹ Podpora zdravotnictví v provincii Lógar, (7. 5. 2008), http://www.mzv.cz/prtlogar/cz/projekty/pribeh_y_pomoci/podpora_zdravotnictvi.html, ověřeno 21. 2. 2010

⁸² Tamtéž

⁸³ Tamtéž

⁸⁴ Tamtéž

a malé lůžkové oddělení. Personál je tvořen dvojicí lékařů, dvojicí sester, porodní sestrou, laborantem a lékárníkem.⁸⁵

„Distriktní nemocnice“ (District hospital) poskytuje nejvyšší úroveň lékařské péče v rámci distriktu. Úroveň lékařů je zde na takové úrovni, že jsou schopni operovat při celkové anestezii. V nemocnici pracují lékaři - specialisté (gynekolog, chirurg, pediatr, ...), odborně proškolené zdravotní sestry a další zdravotnický personál. Samozřejmostí je lůžkové oddělení.⁸⁶

Český PRT v oblasti podpory zdravotnického systému spolupracuje s provinčním ministerstvem zdravotnictví Afghánistánu a i s již zmiňovanou organizací MRCA. *„Největším projektem jsou stavby dvou lůžkových budov v distriktních nemocnicích v Pol-e Alam a Muhammad Agha, které významně zvýšily jejich kapacitu. Pacienti tak už nemusí být umísťováni do stanů, či na chodbách.“*⁸⁷

Další projekty spočívají v zajištění technické infrastruktury stávajících i nových zdravotnických středisek. Například v nemocnici v Pol-e Alam český PRT spolupracoval na výstavbě nové studny, která zajistí nutný přísun vody.⁸⁸ Zajištění přívodu vody do nemocnic není jediným problémem, který řeší PRT. Pro nemocniční zařízení je kritický nedostatek elektrické energie. Jako její nejefektivnější zdroj, se ve zdejších podmínkách ukázaly solární panely. Pro napájení některých životně důležitých zařízení, například inkubátorů pro novorozence, je může v současné době používat deset zdravotnických zařízení včetně porodnice v distriktu Azra, který je do značné míry po většinu roku po zemi nedostupný. *„Vzhledem k tomu, že jediným zdrojem elektřiny je zde několik vodních elektráren, jež v dlouhých obdobích sucha nejsou v provozu, představují panely pro nemocnici významný přínos.“*⁸⁹ Tyto panely dodal, po konzultaci s provinčním ministerstvem zdravotnictví, český PRT.

Do spektra činností zajišťovaných českým PRT patří také podpora místních lékařů „přímo v terénu“. Český PRT má k dispozici dva mobilní zdravotnické týmy které se skládají z lékaře, zdravotnického záchranáře a řidiče – sběrače raněných. Zdravotníci českého PRT, mimo povinností vzhledem k aliančním silám ISAF,

---

⁸⁵ Podpora zdravotnictví v provincii Lógar, (7. 5. 2008), http://www.mzv.cz/prtlogar/cz/projekty/pribehy_pomoci/podpora_zdravotnictvi.html, ověřeno 21. 2. 2010

⁸⁶ Tamtéž

⁸⁷ Zdravotnictví, http://www.mzv.cz/public/f6/a4/2f/452729_320083_LGR_ADM_PR_factsheet_CZ_zdravotnictvi.pdf ověřeno 23. 2. 2010

⁸⁸ Moravec, F., (27. 8. 2009), Zahájili jsme pět nových projektů, http://www.mzv.cz/prtlogar/cz/zpravy_a_reportaze/zahajili_jsme_pet_novych_projektu.html, ověřeno 23. 2. 2010

⁸⁹ Moravec, F. (18. 4. 2009), Češi pomáhají v nejdlehlším distriktu Lógaru, http://www.mzv.cz/prtlogar/cz/zpravy_a_reportaze/prt_pomaha_v_nejodlehljsim_distriktu.html, ověřeno 23. 2. 2010

ve spolupráci se zdravotníky ostatních aliančních jednotek vyrážejí na zdravotnické patroly do vesnic provincie Lógar. „Akce tohoto typu nám umožní udělat si konkrétní představu o tom, jaká je zdravotní situace obyvatelstva a s jakými nemocemi se zde můžeme setkat. Na základě těchto informací zvažujeme zdravotní ohrožení našich vojáků,“ vysvětlil lékař českého provinčního rekonstrukčního týmu kapitán Tomáš Musil.⁹⁰

Jako první se v případě takovéto akce řeší bezpečnost a zajištění prostoru kolem zdravotního zařízení. Dalším bezpečnostním opatřením, které není radno podcenit, jsou, z důvodu možného sebevražedného útoku, osobní prohlídky všech vyšetřovaných mužů, žen, ale i dětí.

Lékaři rozdělí příchozí na muže a ženy. Vzhledem k místním kulturním a náboženským zvyklostem je nutné, aby se pacientkám věnovaly pouze ženy.

„Zdravotní problémy místních obyvatel se dají zařadit do několika skupin: bolesti hlavy, bolesti břicha a celková slabost, což je způsobeno nedostatečnou stravou. Dalším typickým problémem jsou bolesti zad, kloubů a následky starších zranění, která nebyla dostatečně ošetřena.“⁹¹ Pacienti z řad místního obyvatelstva jsou většinou vděční za jakoukoliv lékařskou péči, která se jim dostane. Vyžadují mnohem vstřícnější přístup, než je obvyklé v Evropě. To se týká už přivítání, se všemi se musí podat ruka, snaží se o objímání a podobné znaky přátelství.⁹²

Český PRT zajistil v rámci jednoho z projektů organizaci MRCA sedm ambulantních vozů k převozu pacientů. Ty budou sloužit zejména v odlehlejších částech provincie. „Nedostatek sanitek je pro nás zásadní problém, a to hlavně v distriktech, kde není zrovna bezpečno. Ale také v odlehlejších končinách mimo centrum Lógaru. Doposud jsme si museli automobily na převoz pacientů pronajímat,“ říká Azíz Rahmán.⁹³

---

⁹⁰Kovářová, L., (20. 7. 2009), Někdy stačí pouze rada, http://www.mzv.cz/prtlogar/cz/zpravy_a_reportaze/nekdy_staci_pouze_rada.html, ověřeno 23. 2. 2010

⁹¹Tamtéž

⁹²TV pořad televize NOVA, Víkend 8. 2. 2010

⁹³Moravec, F., (23. 5. 2009), Sanitky od českého PRT budou pomáhat zdravotnictví v celé provincii, http://www.mzv.cz/prtlogar/cz/zpravy_a_reportaze/sanitky_pro_logar_budou_pomahat.html, ověřeno 23. 2. 2010

4.1.4. Zemědělství, rozvoj venkova a vodní zdroje

„Zemědělství tady trpí mnoha problémy. Chybí nám dostatek kvalitního osiva, vody na zavlažování, ale i vzdělání a schopnost prodat to, co vypěstujeme.“

Hadži Ghulam, lógarský farmář⁹⁴

„V Lógaru se přes osmdesát procent obyvatel živí obděláváním půdy a chovem dobytka, takže postavit místní zemědělce zpět na nohy, aby mohli samostatně hospodařit, je jedna z hlavních priorit českého rekonstrukčního týmu.“⁹⁵

Zemědělství v Afghánistánu je těžce poznamenáno vojenskými konflikty a z nich vyplývající celkově špatnou bezpečnostní situací v zemi, která již trvá desítky let. *„Vzhledem k vleklému válečnému konfliktu a pokračujícímu konfliktu vlády s Tálibánem se nejedná o prostředí, kde by investoři budovali zpracovatelské závody a rozšířili tak tradiční metody o nové možnosti. Možnost výstavby zpracovatelských závodů je velmi omezena i poničenou nebo zcela neexistující infrastrukturou.“⁹⁶* Během neklidných válečných let došlo k celkovému rozkladu, nebo alespoň k citelnému porušení funkčnosti tradičních systémů zavlažovacích kanálů, bez níž je efektivní rostlinná i živočišná výroba na mnoha místech skoro nemožná. Ze stejných důvodů také došlo k úpadku vzdělávacího systému a snahy o rozvíjení nových technologií a strojního vybavení. Mechanizace, která by pomohla ke zvýšení efektivity zemědělské výroby, je na velice nízké úrovni. Situace se postupně zlepšuje, ale velice pomalu. Traktor s pluhem již není v Afghánistánu věc nevídaná, ale ve velké části provincie se používají k obdělávání půdy výrobní prostředky poplatné začátku minulého století – *„dřevěné háky tažené krávami, koňmi či osly.“⁹⁷* Jedním z důvodů je i fakt, že pohonné hmoty, pokud jsou k sehnání, jsou velice drahé.

Z celkové rozlohy Afghánistánu je pouze 12% využíváno pro zemědělské účely. Z této části je pouze 20% použitelných pro bezzávlahové hospodářství. Na zbytku je třeba zavlažovat. Zavlažovaná pole mají v Afghánistánu výrazně vyšší hektarové výnosy. *„V případě pšenice je průměrný výnos zavlažovaných polí 2,7 tun/ha. Pole*

⁹⁴ Zemědělství, http://www.mzv.cz/public/74/c/e7/452607_319986_LGR_ADM_PR_factsheet_CZ_zemedelstvi.pdf ověřeno 21. 2. 2010

⁹⁵ Snášel, F., (18. 12. 2009), MF Dnes; příloha ministerstva zahraničních věcí ČR o Afghánistánu; Nerezové konve zachraňují mlékaře

⁹⁶ Zemědělství, 7. 5. 2008), http://www.mzv.cz/prtlogar/cz/projekty/pribehy_pomoci/zemedelstvi_.html, ověřeno 25. 2. 2010

⁹⁷ Tamtéž

*závislé pouze na dešti mají výnos 1,15 tun/ha.*⁹⁸ O zavlažování se pokoušeli obyvatelé Afghánistánu pomocí zavlažovacích kanálů a podzemních tunelů již od prvního tisíciletí před naším letopočtem. Jak již bylo zmíněno výše, síť těchto kanálů utrpěla během posledních desetiletí velké škody, které zhoršují možnosti rozvoje zemědělské produkce. Jedním z tradičních způsobů zajištění vláhy bylo v minulosti budování tzv. „karezů“. Jedná se o podzemní kanály, které přivádějí vodu z hor do úrodných oblastí, které trpí jejím nedostatkem. Každý „karez“ měl „správce“, který se staral o jeho průchodnost a správnou funkci. Během občanských válek však došlo k přerušení těchto tradic a „karezy“ chátrají a zanášejí se. Systém „karezů“ by mohl být velice efektivní, protože jeden kanál může zajistit vodu pro 10 až 200 hektarů půdy, dle konkrétních podmínek.⁹⁹

Organizace tradičního zemědělství v Afghánistánu je založena na malých rodinných farmách, které musí zajistit obživu pro celou rodinu. Produkce farmy je z větší části určena pro přímou spotřebu v rodině, případně blízké komunitě. Část úrody je prodávána na trzích. Většímu rozšíření obchodu se zemědělskými komoditami brání jednak špatný stav komunikací, které z každé cesty do většího centra na trh dělají celodenní, únavnou a nebezpečnou záležitost a také nedostatek, nebo neznalost technologií určených k uchování zemědělské produkce. V současnosti je nejpoužívanějším způsobem konzervace sušení. Dříve bylo používáno chlazení, ale během období „neklidu“ od něho bylo z důvodu jeho náročnosti postupně upuštěno. Konzervárenství je zde zcela neznámým pojmem.

V případě tradičního přístupu k sušení, na slunci, se jedná o poměrně jednoduchou a nenáročnou operaci, z níž je však výsledný produkt nekvalitní, špinavý a nezřídka napadený škůdci a plísněmi. Takto nekvalitně zpracované plodiny se pěstitelé snaží prodat do Kábulu, nebo do Pákistánu. Z důvodu nízké kvality bohužel také za velmi nízké ceny. Není výjimkou, kdy jsou tyto komodity, vyčištěné a upravené do prodejnější podoby, opět prodávány do Afghánistánu, ale za ceny mnohem vyšší.¹⁰⁰

Zemědělství je v Lógaru nejrozšířenější forma obživy. Provincie je vyhlášena pěstováním ovoce a zeleniny, kterou se zemědělci snaží prodat do hlavního města, případně do zahraničí. Většinou na Střední východ a do Asie. Produkce obilovin, hlavně pšenice, je z větší části určena pro vlastní spotřebu.

---

⁹⁸ Voda a vodní zdroje, (7. 5. 2008), http://www.mzv.cz/prtlogar/cz/projekty/pribehy_pomoci/voda_a_vodni_zdroje.html, ověřeno 3. 3. 2010

⁹⁹ Voda, http://www.mzv.cz/public/48/dc/18/452727_320082_LGR_ADM_PR_factsheet_CZ_voda.pdf, ověřeno 3. 3. 2010

¹⁰⁰ Tamtéž

„Živočišná výroba je také široce uplatňována. Ovce, kozy a kuřata najdeme ve všech vesnicích v zemi.“¹⁰¹ Protože však ne vždy okolí vesnic poskytuje dostatek píce pro zvířata, velké množství Afghánců se svými stády kočuje. Někteří pouze v letním období, jiní jsou na cestách se svými stády permanentně. Tímto způsobem je také zvyšována zemědělská produkce země.¹⁰²

Mléko z živočišné výroby je v drtivé většině případů po svaření dodáváno na trhy ve větších městech bez dalšího zpracování. „Mlékařství má v Lógaru dlouhou tradici a živí mnoho lidí. Pozitivní zprávou pro ně je, že poptávka po mléku je velká a malá družstva mohou stále růst. Afghánci navíc raději kupují domácí produkty a z patriotismu jsou ochotni zaplatit vyšší cenu za tvaroh z Lógaru než si koupit levnější ze zahraničí.“¹⁰³

Dalším ze segmentu zemědělské výroby je tradičně afghánské včelařství, kterému se v provincii, podle afghánského ministerstva zemědělství, věnuje 500 až 1000 rodin. Med je používán pro vlastní spotřebu, přebytky potom jdou na trh.

„PRT Lógar se zaměří mimo jiné na rekonstrukci tradičních zavlažovacích systémů, výstavbu chladících zařízení, které umožní delší uchovávání zemědělské produkce, průzkum trhu a asistence místním farmářům při napojení na tyto trhy.“¹⁰⁴

Největším projektem českého PRT v oblasti zemědělství je v provincii Lógar obnova systému sběru mléka a rekonstrukce mléčných center. Stávající mléčná centra jsou z hlíny postavená stavení, která postrádají jakoukoliv technologii zpracování mléčné suroviny. Špatné hygienické podmínky nedovolují produkci kvalitních výrobků. V současné době probíhá vybavování dvou nově postavených sběrných center vybavením pro testování kvality, chladicí tanky a další zařízení na úpravu mléka. Jedna je v Šikaku a druhá v Mallak Abdulah Jan. Do budoucna se plánuje stavba dalších sběrných center pro Kábulskou mlékařskou unii (Kabul Dairy Union). „Cílem výstavby nových center je umožnit kooperativě (nezávislé mlékařské družstvo - poznámka autora), aby mohla vykoupit více mléka, mohla ho skladovat a případně i dále

---

¹⁰¹ Vogelsang, Willem, Dějiny Afghánistánu. 1. vyd. Praha: Grada Publishing, 2010, 368 s. ISBN 978-80-247-3077-6, s. 23

¹⁰² Tamtéž

¹⁰³ Snášel, F., (18. 12. 2009), MF Dnes; příloha ministerstva zahraničních věcí ČR o Afghánistánu; Nerezové konve zachraňují mlékaře

¹⁰⁴ Zemědělství, (7. 5. 2008), http://www.mzv.cz/prtlogar/cz/projekty/pribehy_pomoci/zemedelstvi_.html, ověřeno 25. 2. 2010

zpracovávat. Až budou všechna centra dokončena, jejich kapacita se trojnásobně zvýší a kooperativy budou schopny vykupovat mléko i z dalších dojení během dne. ¹⁰⁵

Dalším z problémů, který pomáhá PRT řešit, byla nízká kvalita dodávaného mléka. Lógarští farmáři v důsledku nedostatku vhodných nádob dojili doslova do všeho, co jim padlo do rukou. Rezavé a otlučené nádoby, někdy kontaminované i pohonnými hmotami často způsobovaly znehodnocení celé denní produkce mléka. Tento problém se začal řešit dodávkami kvalitních nerezových konví na mléko, které se začaly rozdávat členům mlékařské unie právě na jejich denní produkci. Celkem bylo rozdáno místním farmářům 1500 nerezových nádob na mléko.

„Než jsme farmářům konve rozdali, dodávali mléko například v kanystrech od benzínu, které nebyly vhodně nebo vůbec vyčištěné. Říká zemědělský expert českého PRT Pavel Burian. Náhrada improvizovaných nádob výrazně zvýší čistotu mléka a vzhledem ke snadné údržbě konví také značně vzroste objem vykoupeného mléka od jednotlivých zemědělců. ¹⁰⁶

Ve výkupně v Šikaku pravidelně mléko prodává asi 280 farmářů, z toho je 120 členy družstva. Předseda místní kooperativy Saíd Arif doufá, že se dalších zhruba 180 farmářů přidá a budou také prodávat svoji produkci. Po první dodávce konví se příjem mléka zvýšil asi o 20 %. ¹⁰⁷

„Cílem projektu je zvýšení kvality konečného produktu a tudíž i zisku pro zemědělce. ¹⁰⁸

Vůbec největším projektem českého PRT nejen v zemědělské oblasti je obnova přehrady Surchab. Jedná se o jedinou funkční přehradu, která byla postavena již před druhou světovou válkou německými staviteli a od svého vzniku nepoznala zásadnější údržbu. Podle toho také vypadal její stav. Za dobu její existence byla přehrada zanesena osmi metry usazených sedimentů, které ucpávaly výpusti, zatěžovaly přehradní hráz a výrazně snižovaly faktickou kapacitu přehrady. Přehrada vždy sloužila jako rezervoár vody pro místní hospodařící zemědělce. Těch je asi 30 000 a na vodě z přehrady jsou existenčně závislí. *„Jsme rádi, že se tady pracuje a že nám Češi pomáhají. Bez vody by místní farmáři nevyrostovali vůbec nic,“ říká Andul Waháb Ahmadzai, ředitel střední*

---

¹⁰⁵ Snášel, F., 18. 12. 2009), MF Dnes; příloha ministerstva zahraničních věcí ČR o Afghánistánu; Nerezové konve zachraňují mlékaře

¹⁰⁶ Tamtéž

¹⁰⁷ Tamtéž

¹⁰⁸ Zemědělství, http://www.mzv.cz/public/74/c/e7/452607_319986_LGR_ADM_PR_factsheet_CZ_zemedelstvi.pdf, ověřeno 3. 3. 2010

školy na břehu přehrady.“¹⁰⁹ V rámci rekonstrukce byly odstraněny sedimenty, které byly rozvezeny na okolní pole, dále byla postavena retenční zeď proti usazování dalších sedimentů, opravena hráz a vypouštěcí zařízení (v rámci amerického programu CERP). Kolem přehrady bude vysazeno cca 2500 stromů, které budou tvořit větrolam proti dalšímu zanášení přehrady. Na úpravách přehrady pracovali desítky dělníků z provincie.

Další projekty organizované českým PRT v oblasti zavlažování a vodních zdrojů jsou chystané rekonstrukce tradičních „karezů“. Jsou vytipovávány konkrétní kanály, které budou ve spolupráci s místními komunitami vyčištěny a uvedeny do provozuschopného stavu. Navíc budou opatřeny revizními šachtami, které umožní lepší kontrolu funkčnosti podzemních kanálů. Po skončení rekonstrukčních prací budou provedena zaškolení místních obyvatel v údržbě těchto zařízení, aby nedocházelo k jejich opětovnému zanášení.¹¹⁰

V neposlední řadě probíhají pod patronací PRT rekonstrukční práce na opravách jezů. V minulosti byly jezy provizorně stavěny jako „jednoduché stupně ve dně tvořené narovnanými kameny, větvemi a pytli s pískem.“¹¹¹ Tyto provizorní stavby jsou nyní nahrazovány pevnými konstrukcemi, aby bylo docíleno efektivního využívání vody v krajině. Do dnešního dne bylo opraveno, nebo nově postaveno šest jezů a jeden celý zavlažovací kanál.

Dále se PRT podílí na získávání hydrogeologických dat, která pomáhají místnímu ministerstvu vodního hospodářství „..... získat celkový přehled o stavu vody v provincii a možnosti jejich zdrojů pro zásobování obyvatel pitnou, užitkovou a závlahovou vodou. Data dále poslouží při efektivnějším navrhování vodohospodářských staveb tak, aby nedocházelo k jejich předimenzování anebo naopak podcenění“.¹¹²

Pro zemědělce v provincii Lógar je velkým problémem zajištění skladování produktů jejich sklizně. Bez správných podmínek skladování sklizená zelenina nebo ovoce rychle ztrácí na kvalitě. To znamená, že ji musí farmář co nejrychleji prodat. Avšak ceny komodit těsně po sklizni nebývají vysoké a tak mají zemědělci nižší zisk, než kdyby mohli prodávat svoji produkci i v jiných obdobích roku. „Na podzim

¹⁰⁹ Moravec, F., (11. 4. 2009), PRT opravuje největší lógarskou přehradu, http://www.mzv.cz/prtlogar/cz/projekty/pribehy_pomoci/cesky_prt_opravuje_nejvetsi_prehradu_v.html, ověřeno 3. 3. 2010

¹¹⁰ Voda, http://www.mzv.cz/public/48/dc/18/452727_320082_LGR_ADM_PR_factsheet_CZ_voda.pdf, ověřeno 3. 3. 2010

¹¹¹ Tamtéž

¹¹² Tamtéž

a v zimě cena produktů výrazně stoupá. Pro farmáře je proto výhodnější prodat to co vypěstoval, právě v tomto období.“¹¹³

Proto český PRT ve spolupráci s místními komunitami podporuje stavbu skladovacích sklepů, kde by úroda vydržela do období, kdy ji je možné výhodněji prodat a tím zajistit zemědělcům vyšší zisk. Ve sklepech je skladována většinou cibule, brambory a jablka. Celkem bylo zatím předáno pět sklepů v distriktech Khosni, Muhammad Agha a Pol-e Alam, které bude využívat kolem tří set zemědělců a jejich rodinných příslušníků. Stavby sklepů byly realizovány místními firmami, které zakázku získaly ve výběrovém řízení.

Nejen chlazení, ale i sušení je způsob, jak uchovat produkci zemědělských komodit do chladnějších částí roku, nebo pro přepravu k zákazníkům mimo provincii Lógar, nebo dokonce mimo samotný Afghánistán. Výše jsem uvedl, že tradiční přístup k sušení ovoce a zeleniny na střeších budov, nebo jen volně na zemi, není z hlediska současných hygienických norem optimální. Rovněž cena za takto „zpracované“ produkty na trhu není vysoká. Proto český PRT realizoval pilotní projekt na pořízení dvaceti solárních sušiček ovoce a zeleniny. Tato zařízení byla dodána do zemědělských družstev v distriktech provincie, kde probíhá jejich testování. Jedná se o nízkokapacitní solární sušárny, které umožní zpracování 20 kg ovoce nebo zeleniny na 2 metry čtvereční pracovní plochy.

„Dřív jsem sušil ovoce a zeleninu na zemi, takže bylo hodně špinavé a po čtyřech dnech sušení zaprášené. Kilo takových rozinek jsem nikdy nebyl schopný prodat za víc než za 50 Afghání (asi 16 korun), kvalitní čisté rozinky ale budu moct prodat až za 150 Afghání,“ říká Sajad Šáh z vesnice Naušar.“¹¹⁴

Po vyhodnocení projektu bude možné (v případě dobrých výsledků) do jednotlivých družstev dodat sušárny velkokapacitní (40 m čtverečních pracovní plochy na 300 – 500 kg ovoce nebo zeleniny).¹¹⁵ Z důvodu maximalizace dopadu projektu na Afghánskou společnost byly tyto sušárny zakoupeny v afghánské společnosti v Kábulu, která je zároveň jejich výrobcem. Její odborníci také provedli spolu se zástupci PRT zaškolení uživatelů a budou se starat o následný servis.

¹¹³Moravec, F., (30. 7. 2009), Lógarští farmáři mají díky PRT kde skladovat zeleninu a ovoce, http://www.mzv.cz/prtlogar/cz/zpravy_a_reportaze/logarsti_farmari_maji_diky_prt_kde.html, ověřeno 3. 3. 2010

¹¹⁴Štěpánková, K., Češi učí afghánské zemědělce, jak lépe sušit ovoce a zeleninu, (5. 8. 2008), http://www.mzv.cz/prtlogar/cz/zpravy_a_reportaze/cesi_uci_afghanske_zemedelce_jak_lepe.html, ověřeno 15. 3. 2010

¹¹⁵Sušárny na ovoce, (16. 7. 2008), http://www.mzv.cz/prtlogar/cz/projekty/projekty_rychleho_dopadu/susarny_na_ovoce.html, ověřeno 15. 3. 2010

„Cílem projektu je zlepšení kvality a hygieny produkce sušeného ovoce v provincii, které povede k prodloužení trvanlivosti a zvýšení nutriční a tržní hodnoty výsledného produktu. Projekt pomůže přiblížit členům družstev moderní technologie zpracování zemědělských produktů.“¹¹⁶

Dalším odvětvím zemědělství v Lógaru je včelařství. Tradiční, ale v posledních desetiletích hodně upadající způsob obživy místních lidí. Pro jeho podporu český PRT zorganizoval sérii školení pro ty, kteří by se včelařství rádi věnovali. Školení probíhala v pěti ze sedmi distriktů provincie. Účastníci se během deseti dnů seznámili s druhy včel, jejich nejčastějšími nemocemi a dalšími odbornými termíny a dovednostmi. V rámci školení obdrželi základní vybavení a úl. *„Včelařství je systémem nízkonákladovým, který však při správné aplikaci dokáže výrazným způsobem zvýšit životní úroveň chovatelů,“ říká zemědělský expert Pavel Burian, který má projekty v této oblasti na starost.*¹¹⁷

„Toto školení je pro nás velmi důležité. Včelařství se v Lógaru bude dařit, ale lidé musí znovu získat důvěru, že se jim tato práce vyplatí,“

Ahmad Naiazi, provinční ministerstvo zemědělství¹¹⁸

Pro zvýšení konkurenceschopnosti místních zemědělců pořádá český PRT série kurzů v oblasti marketingu, kde se zemědělci učí nabízet a prodávat svoji produkci.

„Farmáři totiž často neznají způsoby, jak účinně nabízet to, co vypěstovali. Velkou neznámou jsou i naprosté základy efektivního řízení zemědělského družstva – účetnictví, žádání o úvěr či cesty zvyšování hodnoty produktů.“¹¹⁹ Školení jsou převážně určena pro zemědělce z distriktů, ve kterých český PRT působí, tedy Pol-e Alam, Muhammad Agha a Baraki Barak. Měla by jim pomoci nalézt, popřípadě upevnit pozici na trhu při prodeji jejich produkce doma i v zahraničí. Na jednotlivá školení byli dosud z jednotlivých družstev vysíláni zástupci 50 zemědělských družstev.

„Zemědělci prodají více produktů za lepší ceny. O zboží se budou lépe starat, takže bude i lépe vypadat a mít vyšší cenu na trhu, řekl Pavel Burian“¹²⁰ (zemědělský expert českého PRT – poznámka autora).

¹¹⁶ Sušárny na ovoce, (16. 7. 2008), http://www.mzv.cz/prtlogar/cz/projekty/projekty_rychleho_dopadu/susarny_na_ovoce.html, ověřeno 15. 3. 2010

¹¹⁷ Moravec, F., (19. 9. 2009), Za českou pomoc jsou vděční i lógarští včelaři, http://www.mzv.cz/prtlogar/cz/zpravy_a_reportaze/za_ceskou_pomoc_jsou_vdecni_i_logarsti.html, ověřeno 15. 3. 2010

¹¹⁸ Tamtéž

¹¹⁹ Moravec, F., (31. 3. 2009), Vzdělání pro lógarské zemědělce, http://www.mzv.cz/prtlogar/cz/projekty/pribehy_pomoci/vzdelani_pro_logarske_zemedelce.html, ověřeno 16. 3. 2010

¹²⁰ Tamtéž

Mezi samotnými zemědělci (proškoleno bylo 225 farmářů) byl o školení velký zájem. „S tímto potvrzením se můžeme lépe zapojit do různých vládních programů na podporu zemědělství. Lépe se tak dostaneme k osivům či hnojivům, dodává místní farmář Nazirulláh.“¹²¹

Další aktivitou českého PRT v oblasti zvyšování odborné úrovně zemědělců v Lógaru je vybavení odborné knihovny provinčního ministerstva zemědělství 264 knihami v jazyce darí a v angličtině a dále výpočetní technikou. Jednotlivé knihy byly vybírány tak, aby celý soubor měl co nejširší odborný záběr.¹²² „Nakoupili jsme publikace z oborů včelařství, ovocnářství, zoologie, knihy o používání hnojiv či chovu skotu,“ říká zemědělský expert z PRT Pavel Burian.¹²³ Knihy dodala afghánská společnost Shah M Books.

„Největší přínos bude mít knihovna pro naše úředníky, kteří pak budou moci předávat důležité informace z oblasti zemědělství dál lidem v Lógaru. V knihovně budou ale vítáni i studenti, kteří se o zemědělství zajímají. Jsme přesvědčeni, že nové vybavení zprostředkuje lógarským farmářům nové a cenné zkušenosti. Pravidelně pro ně pořádáme nejrůznější školení a bez odborných materiálů a počítače to jde velmi těžko“ říká provinční ministr zemědělství Muhammad Issa.¹²⁴

---

¹²¹ Moravec, F., (31. 3. 2009), Vzdělání pro lógarské zemědělce, http://www.mzv.cz/prtlogar/cz/projekty/pribehy_pomoci/vzdelani_pro_logarske_zemedelce.html, ověřeno 16. 3. 2010

¹²² Moravec, F., Macek, R., (3. 6. 2009), Zemědělská knihovna, další projekt na podporu Lógarských farmářů,

http://www.mzv.cz/prtlogar/cz/zpravy_a_reportaze/zemedelska_knihovna_dalsi_projekt_na.html, ověřeno 16. 3. 2010

¹²³ Tamtéž

¹²⁴ Tamtéž

4.2. „Dobré vládnutí“

4.2.1. Reforma veřejné správy – budování kapacit státní správy

„Podle organizace Transparency International je Afghánistán hned po Somálsku nejkorumpovanější zemí světa, 40 procent lidí nemá práci, přes polovinu jich žije pod hranicí chudoby.“¹²⁵

Veškerá činnost českého PRT v Afghánistánu vede prostřednictvím realizace různých druhů projektů k podpoře centrální afghánské vlády a vytváření bezpečného prostředí pro mírový rozvoj.¹²⁶ Důležitým předpokladem úspěchu činnosti PRT je dokázat „... těm lidem říci o tom, že PRT tam není proto, aby pomohlo přímo jim, ale jsme tam proto, abychom pomáhali skrze jejich vládu, takže vlastně zvyšujeme to jejich povědomí o tom, co pro ně může udělat jejich vlastní vláda a když s nimi spolupracujeme na projektech, tak vlastně do toho zahrnujeme právě i tu vládu, abychom nevytvářeli paralelní struktury. Aby si ti lidé, když mají problém, dejme tomu, potřebují postavit most, most přes řeku, aby si uvědomili, že to není PRT, které to pro ně udělá, ale udělá to pro ně jejich vláda ve spolupráci s PRT. My nechceme, aby se naučili chodit k nám. Tam je potřeba, aby se naučili své problémy řešit v rámci komunit a s přesahem na provinční vládu.“¹²⁷ V praxi výběr projektu k realizaci začíná požadavkem místní komunity na řešení nějakého problému. Naši experti spolu se žadateli nastíní řešení a za předpokladu, že se na jeho potřebě shodne místní komunita, pokud prokážou jeho potřebnost, jsou odkázáni na provinční ministerstvo, pod jehož dikci konkrétní problém spadá (např. ministerstvo pro místní rozvoj, v případě mostu – poznámka autora). Pokud i tato instituce nazná, že projekt je hodný realizace a zařadí jej na seznam prioritních akcí, je tento projekt samotným PRT dále rozpracován a případně zařazen do realizace.¹²⁸ „Nikdy nerealizujeme žádný projekt, který by neřešil skutečné potřeby.“¹²⁹

Moc centrální kábulské vlády je v provinciích velice nízká. Lógar není výjimkou. Provinční úřady se potýkají s vlastními problémy – nedostatkem peněz,

¹²⁵ Moravec, F., (18. 12. 2009), MF Dnes; příloha ministerstva zahraničních věcí ČR o Afghánistánu; Co postaví Lógar na vlastní nohy? Posílení autority vlády

¹²⁶ Stejskal, L., Mise České republiky v Afghánistánu: Zkouška nových rozměrů, Vojenské rozhledy, listopad 2009, č. 4, s. 103, ISSN 1210-3292, el. verze http://www.army.cz/images/id_3878_4000/3538/vr2009_4.pdf, ověřeno 20. 3. 2010

¹²⁷ Výborná, L. (12. 11. 2009), Rozhovor s vedoucí civilní částí PRT, http://www.mzv.cz/prtlogar/cz/media/blog/rozhovor_s_vedouci_civilni_casti_prt.html, ověřeno 21. 3. 2010

¹²⁸ Tamtéž

¹²⁹ Moravec, F., (18. 12. 2009), MF Dnes; příloha ministerstva zahraničních věcí ČR o Afghánistánu; Co postaví Lógar na vlastní nohy? Posílení autority vlády

organizačně schopných zaměstnanců a někdy i s výhrůzkami Tálibánu. Vzdělání a schopní Afghánci s potřebnou morální integritou častěji najdou uplatnění v soukromém sektoru než ve státních úřadech.¹³⁰

„Bez bezpečnosti není žádný rozvoj, naše vláda si ale vše stěžuje i tím, že jeden úřad neví, co dělá ten druhý.“

Muhammad Isa, provinční ministr zemědělství¹³¹

„Stále více se ukazuje, že koaliční síly nemohou být dlouhodobou alternativou k veřejným institucím a že se vláda bude jednou muset obejít bez nás. Její budování je teď důležité, pokud chceme oddělit protivládní síly od obyvatelstva a zajistit hospodářský rozvoj.“

Bohumila Ranglová, vedoucí civilní části PRT¹³²

Obrovským problémem je korupce. Celý proces zadávání zakázek, který řídí PRT, je nastaven podle pravidel závazných v České republice. Soutěžící soukromé společnosti i místní úřady tak jsou nuceny pracovat v tržním prostředí, ve kterém se nejlépe uplatní jejich schopnosti a dovednosti.¹³³

„Existence schopné a důvěryhodné vlády je pro transformační proces klíčová, stejně jako existence funkčního justičního systému. Podpora vlády je nedílnou součástí rozvojových programů, v případě České republiky se v současné době jedná o zajištění infrastruktury a vybavení pro vládu i justiční orgány, zajištění podpůrných edukačních programů a materiálů a výcvik bezpečnostních složek.“¹³⁴

4.2.2. Podpora rozvoje ochrany lidských práv

„Svobodné volby jsou jedním ze základních lidských práv, vyjádřených v Univerzální deklaraci o lidských právech, která byla schválena i Afghánistánem.“

¹³⁰ Stejskal, L., Míse České republiky v Afghánistánu: Zkouška nových rozměrů, Vojenské rozhledy, listopad 2009, č. 4, s. 103, ISSN 1210-3292, el. verze http://www.army.cz/images/id_3878_4000/3538/vr2009_4.pdf, ověřeno 20. 3. 2010

¹³¹ Moravec, F., (18. 12. 2009), MF Dnes; příloha ministerstva zahraničních věcí ČR o Afghánistánu; Co postaví Lógar na vlastní nohy? Posílení autority vlády

¹³² Tamtéž

¹³³ Tamtéž

¹³⁴ Perspektivy účasti České republiky na stabilizaci Afghánistánu 2010 – 2012, Informační materiál a doporučení, Praha, MZV ČR, listopad 2009, s. 4, elektronická verze http://www.mzv.cz/public/df/c1/83/449626_314519_Strategie_pro_Afghanistan.pdf, ověřeno 20. 3. 2010

Zajištění voleb je zásadní prioritou afghánské vlády. Na bezpečnost během voleb budou dohlížet afghánské ozbrojené síly. ¹³⁵

Prezidentské volby a současně probíhající volby do provinčních sněmů byly plně v režii místních orgánů za podpory afghánských bezpečnostních sil. Koaliční jednotky, včetně českých vojáků, poskytovaly afghánské vládě a bezpečnostním silám podporu pouze v nezbytně nutném případě. Příprava i samotný průběh voleb byl velmi pozorně sledován mezinárodním společenstvím a médii. Bez ohledu na skutečnost, že výsledky voleb byly do jisté míry ovlivněny rozsáhlými podvody, v provincii Lógar proběhly „relativně“ v klidu. Český PRT se podílel na přípravě voleb pořádáním speciálních školení policistů a zajištěním bezpečnosti v okolí osmi volebních místností v distriktu AZRA. *„Z celkového počtu přibližně 28 000 registrovaných voličů se voleb zúčastnilo téměř 19 000 lidí a distrikt Azra měl tím pádem největší volební účast.*“ ¹³⁶

V předvolebním období pořádalo provinční ministerstvo pro ženské záležitosti ve spolupráci s českým PRT školení o volbách určené právě ženám. Školení se odehrálo přímo v prostorách dotčeného ministerstva v hlavním městě provincie v Pol-e Alam. Zúčastnilo se ho 400 místních žen. *„Obsah školení spočíval hlavně v podrobném vysvětlení volebního práva. „Školitelé ženám předvedli vše důležité, včetně celé procedury ve volebním místě,“ dodává provinční ministryně pro ženské záležitosti Nadžíba Saíd s tím, že akce byla úspěšná, protože mnoho žen vyjádřilo chuť dál se do budoucna vzdělávat.*“ ¹³⁷ Postavení žen v Afghánistánu je jedno z nejhorších na světě a o mnoho se nezlepšilo ani po pádu Tálibánu. Ale oproti předchozím obdobím, se začínají více angažovat ve veřejném životě. Podobná předvolební osvěta je velice prospěšná, protože *„...velké množství žen je negramotných a vůbec netuší, že k volbám mohou jít. „Doufáme, že se povědomí o volbách bude mezi nimi dále šířit. Vždyť sdílení v rodinách a komunitách je tady nejčastějším způsobem přenosu informací.*“ ¹³⁸

¹³⁵ Poláková, P., (9. 4. 2009), Lógar: Vše je otázkou vývoje,

http://www.mzv.cz/prtlogar/cz/zpravy_a_reportaze/logar_vsechno_je_zde_otazkou_vyvoje.html, ověřeno 25. 3. 2010

¹³⁶ Kovářová, L., (15. 9. 2009), Lógar v číslech, http://www.mzv.cz/prtlogar/cz/zpravy_a_reportaze/logar_v_cislech.html, ověřeno 25. 3. 2010

¹³⁷ Rychetský, J., (19. 8. 2009), Afghánky se učí volit. Nejistotu a obavy jim pomáhají překonat i Češi,

http://www.mzv.cz/prtlogar/cz/media/prt_v_mediich/afghanky_se_uci_volit_nejistotu_a_obavy.html, ověřeno 25. 3. 2010

¹³⁸ Tamtéž

4.3. Bezpečnost

„Bez bezpečnosti není rozvoj a bez rozvoje není bezpečnost.“¹³⁹ Bezpečnostní situace v Afghánistánu není ani po letech od svržení fundamentalistického hnutí Tálibán dobrá. Bezpečnostní složky Afghánská národní policie (ANP) a Afghánská národní armáda (ANA), se potýkají se všemi myslitelnými problémy – nedostatkem materiálního vybavení, nízkou vycvičeností, nedostatkem vojáků a policistů. Dále jejich nízkým ohodnocením a častými útoky ze strany protivládních skupin. Někdy se stane, že čerstvě vycvičení vojáci i s výstrojí a výzbrojí přejdou k protivládním skupinám. „Zřejmě proto, že Taliban v určitých částech země platí prostě víc.“¹⁴⁰

„Práce je mnoho a bude trvat ještě dlouho, než budou Afghánci sami schopni systémově fungovat bez pomoci mezinárodního společenství. "Bude to trvat celé generace, než budou schopni samostatně fungovat."

Jan Schürmann, Zástupce velitele Policejní mise Evropské Unie v Afghánistán (EUPOL)¹⁴¹

Afghánská armáda se mezi Afghánci těší největší důvěře ze všech státních institucí, ale ani tak není schopna zajistit dostatečnou bezpečnost. Její kvalita roste, ale velmi pomalu. Rekonstrukční projekty v oblasti bezpečnosti má ve většině případů na starosti civilní část PRT. Jedná se o rekonstrukce policejních stanovišť, vojenské základny, dodávky základního vybavení. Dále PRT zajišťoval výstavbu výukového a výcvikového centra Afghánské národní policie.¹⁴²

Jedním z největších českých projektů v oblasti bezpečnosti je kompletní rekonstrukce pěti kontrolních stanovišť mezi hlavním městem Kábulem a provincií Paktia. Tato silnice je páteří komunikací celé provincie Lógar a udržení bezpečnosti na ní a v jejím bezprostředním okolí je nutnou podmínkou „...*pro fungování a rozvoj hospodářství, ale má i politický a sociální význam. Bezpečnost na ní je tedy nutným předpokladem pro rozvoj celé provincie.*“¹⁴³ Dotčená kontrolní stanoviště byla nejen opravena, ale byla i zvýšena jejich obranyschopnost. „*Pokud přijde jarní ofenzíva, budeme připraveni,*“ říká dvacetiletý četař Farhad, který má na starosti policejní

¹³⁹ Moravec, F., (8. 11. 2009), Afghánská policie a armáda obrazem, http://www.mzv.cz/prtlogar/cz/foto_a_video/afghanska_policie_a_armada_obrazem.html, ověřeno 25. 3. 2010

¹⁴⁰ Snášel, F., (30. 5. 2009), Afghánistán: Utíkají nám policisté, Taliban je přeplatí, http://www.tyden.cz/rubriky/zahranici/zive-z-fronty-proti-talibanu/afghanistan-utikaji-nam-policiste-taliban-je-preplati_122017.html, ověřeno 25. 3. 2010

¹⁴¹ Tamtéž

¹⁴² Moravec, F., (8. 11. 2009), Afghánská policie a armáda obrazem, http://www.mzv.cz/prtlogar/cz/foto_a_video/afghanska_policie_a_armada_obrazem.html, ověřeno 25. 3. 2010

¹⁴³ Štěpánková, K., (3. 2. 2009), Na boj s Tálibánem jsme díky PRT lépe připraveni, <http://www.mzv.cz/prtlogar/cz/projekty/bezpecnost/index.html>, ověřeno 25. 3. 2010

kontrolní stanoviště Altamur v Lógaru. „Díky novému opevnění, které nám stavi PRT, se budeme moci lépe bránit,“ říká.¹⁴⁴

Při rekonstrukci bylo rovněž počítáno se „zkulturněním“ životního prostředí sloužících i odpočívajících policistů. „Domů se dostanu maximálně jednou za měsíc,“ popisuje drsné podmínky služby Farhad, který pochází z provincie Parwan na severu Afghánistánu.¹⁴⁵ Checkpointy byly rovněž vybaveny malými větrnými elektrárnami pro zajištění elektrické energie pro dobíjení zařízení nutných pro výkon služby.

4.3.1. Výcvik bezpečnostních složek

Samotný výcvik příslušníků Afghánské národní policie v provincii Lógar realizuje ve spolupráci s velením Afghánských bezpečnostních sil vojenská část českého PRT. Během různých kurzů již prošlo „rukama“ českých vojáků desítky afghánských policistů. „Tento výcvik je jednou z forem pomoci k rozvoji Afghánských národních bezpečnostních sil. Vzhledem k bezpečnostní situaci v Afghánistánu, dochází k největším ztrátám na životech právě u policistů.“¹⁴⁶ Tyto ztráty je možné do značné míry eliminovat právě výcvikem v základních policejních a vojenských dovednostech, v zacházení se zbraněmi a v neposlední řadě i dovednostmi v poskytnutí první pomoci zraněnému kolegovi. Proto je hodně času věnováno rozvoji fyzické zdatnosti, boje zblízka, základům sebeobrany, první pomoci. „Z konzultací s velením Lógarské policie a se zahraničními policejními instruktory vyplynulo, že velká část úmrtí policistů v Afghánistánu je způsobena právě vykrvácením,“ říká Libor Stejskal, civilní bezpečnostní expert, který působí v českém PRT.¹⁴⁷ Z tohoto důvodu bylo do výcviku zařazeno samostatné školení a policistům byla distribuována speciální škrtdla.

Výcvik policistů je velice specifický, je nutné mladé rekruty, ale i starší policisty učít doslova základy jejich budoucí práce. „Specifika tohoto výcviku spočívají v tom, že nám sem přicházejí lidé, kteří mnohdy neumějí číst ani psát. Chybí jim elementární návyky manipulace se zbraní, nemají žádnou fyzickou kondici, neznají

¹⁴⁴ Štěpánková, K., (3. 2. 2009), Na boj s Tálibánem jsme díky PRT lépe připraveni, <http://www.mzv.cz/prtlogar/cz/projekty/bezpecnost/index.html>, ověřeno 25. 3. 2010

¹⁴⁵ Tamtéž

¹⁴⁶ Poláková, P., (27. 4. 2009), Základní výcvik afghánských policistů, http://www.mzv.cz/prtlogar/cz/zpravy_a_reportaze/zakladni_vycvik_afghanskych_policistu.html, ověřeno 25. 3. 2010

¹⁴⁷ Štěpánková, K., (21. 10. 2008), Češi v Afghánistánu chrání afghánskou policii před vykrvácením, http://www.mzv.cz/prtlogar/cz/media/tiskove_zpravy/cesi_v_afghanistanu_chrani_afghanskou.html, ověřeno 25. 3. 2010

základní pravidla přežití a neumí se bránit v případě napadení. S tím musíme při přípravě kurzu počítat, aby zvolené metody výcviku byly dostatečně efektivní. ¹⁴⁸

Podobná situace je v oblasti výcviku příslušníků Afghánské národní armády. Zde vojenská část českého PRT úzce spolupracuje se specializovanou částí jednotek ISAF, s tzv. OMLT (Operational Mentoring and Liaison Team), které se na výcvik ANA specializují. Český PRT zabezpečuje pro OMLT specializovaný kurz řidičů a dále vyučují afghánské vojáky základům zdravotní přípravy a technické údržbě zbraní. ¹⁴⁹

---

¹⁴⁸ Poláková, P., (27. 4. 2009), Základní výcvik afghánských policistů, http://www.mzv.cz/prtlogar/cz/zpravy_a_reportaze/zakladni_vycvik_afghanskych_policistu.html, ověřeno 25. 3. 2010

¹⁴⁹ Kovářová, L., (11. 7. 2009), Čeští instruktoři cvičí afghánské vojáky, http://www.mzv.cz/prtlogar/cz/zpravy_a_reportaze/cesti_instruktori_cvici_afghanske_vojaky_1.html, ověřeno 25. 3. 2010

5. Činnost PRT a sociální pedagogika

Pojetí sociální pedagogiky není zdaleka jednoduší a jednoznačné a velice se liší jednak podle národnosti autora, a časového období. Jednou je zájem směřován na využití volného času, jindy zase na pomoc skupinám ohroženým vnějším prostředím. Jednou je pohled užší, jindy zase širší.

Úzké pojetí sociální pedagogiky může být například definováno jako *„...aplikované odvětví pedagogiky, zabývající se výchovným působením na rizikové a sociálně znevýhodněné skupiny mládeže a dospělých. Je rovněž zaměřena na výchovu a pomoc rodinám s problémovými dětmi, na skupiny mládeže ohrožené drogami, na jedince propuštěné z vazby aj.“*¹⁵⁰

Podobné úzké vymezení můžeme najít například u S. Kvapilové, která *„...definuje sociální pedagogiku především jako teorii životní pomoci ohrožené mládeži.“*¹⁵¹

V širokém pojetí, například podle P. Klímy, je sociální pedagogika obor, který *„...se soustřeďuje na otázky pomoci při utváření optimálního životního způsobu jednotlivců, na usnadňování procesu enkulturace a socializace a řešení, formy a zdroje konfliktních interakcí mezi jedincem (skupinou) a společností. A to prostřednictvím procesů výchovy, vzdělávání, organizování prostředí, řízení různých činností.“*¹⁵²

J. Haškovec zachází ještě dál a dochází k názoru, že *„... celá pedagogika by měla být sociální.“*¹⁵³ Široké pojetí sociální pedagogiky je charakterizováno orientací na populaci jako celek.

Pro posuzování práce českého PRT v Afghánistánu v provincii Lógar je, dle mého názoru, nejlepší držet se třetího pojetí sociální pedagogiky a to pojetí dvojdimenzionálního.

Dvojdimenzionální pojetí sociální pedagogiky je dle B. Krause a V. Poláčkové charakterizováno jako, *„... vědní obor transdisciplinární povahy, který se zaměřuje na roli prostředí ve výchově, a to nejen v souvislosti s problémy rizikových,*

¹⁵⁰ Průcha, et al., in Kraus, B., Základy sociální pedagogiky, Praha: Portál 2008, 216 s., ISBN 978-80-7367-383-3, s. 44

¹⁵¹ Kvapilová, S., in Kraus, B., Základy sociální pedagogiky, Praha: Portál 2008, 216 s., ISBN 978-80-7367-383-3, s. 44

¹⁵² Klíma, P., in Kraus, B., Člověk – prostředí – výchova: k otázkám sociální pedagogiky, Brno: Paido 2001, 199 s., ISBN 80-7315-004-2, s. 4

¹⁵³ Haškovec, J., in Kraus, B., Základy sociální pedagogiky, Praha: Portál 2008, 216 s., ISBN 978-80-7367-383-3, s. 43

*potenciálně deviantně jednajících, ohrožených a nějak znevýhodněných skupin, ale v souvislosti s celou populací. Sociální pedagogika by měla podle této koncepce vytvářet soulad mezi potřebami jedinců a společnosti, tj. přispívat k optimálnímu způsobu života v dané době a v daných společenských podmínkách.*¹⁵⁴ Toto pojetí, jak již název napovídá, hledí na sociální pedagogiku ze dvou pohledů – sociálního a pedagogického.

Sociální pohled se zabývá společenskými podmínkami v té které konkrétní společnosti. Stát, nebo společnost, zajišťuje určité penzum a kvalitu podmínek a okolností, kterými může komplikovat optimální socializaci jednotlivce, nebo sociální skupiny a tím vytváří rozpory.¹⁵⁵

Ve vztahu ke společnosti afghánské naopak platí, že stát nezaručuje žádné podmínky, které by umožňovaly začlenění jedince a jednotlivých komunit do společnosti jak ji vnímáme v kontextu západní civilizace. Socializace zde probíhá v rámci různě velké komunity vymezené národnostní příslušností, náboženstvím, nebo geografickou izolovaností.

Pedagogický pohled se zabývá otázkami prosazení a realizace společenských nároků a potřeb a minimalizací rozporů mezi jedincem a společností v daných podmínkách pedagogickými prostředky. „*Sociální pedagogika vstupuje do interakčních a socializačních teorií, ve kterých jsou procesy výchovy (vzdělávání), organizování podmínek rozhodující a také tam, kde „standardní“ postupy selhávají, kde se jedná o jedince či skupiny potenciálně deviantně jednající, rizikové.*“¹⁵⁶

Sociálně pedagogické působení českého PRT v Afghánistánu nejvíce odpovídá jednomu segmentu zaměřenosti sociální pedagogiky a to zaměření ve smyslu sociální pomoci. „*Pojem sociální chápe ve smyslu solidarity s těmi, kteří se dostali do znevýhodněné situace (z důvodů ekonomických, etnických, zdravotních apod.), a jde pak o výchovné přístupy jako doplněk celkové péče o tyto specifické okruhy populace.*“¹⁵⁷

---

¹⁵⁴ Kraus, B., Základy sociální pedagogiky, Praha: Portál 2008, 216 s., ISBN 978-80-7367-383-3, s. 43

¹⁵⁵ Kraus, B., Sýkora, P., Sociální pedagogika I, Brno: IMS Brno 2009, s. 11

¹⁵⁶ Tamtéž, s. 12

¹⁵⁷ Kraus, B., Základy sociální pedagogiky, Praha: Portál 2008, 216 s., ISBN 978-80-7367-383-3, s. 40

Tyto „specifické okruhy populace“ jsou v podmínkách Afghánistánu většinové. Naopak by se dalo říci, že zde jsou ti, kteří nepotřebují pomoc v menšině. Na rozdíl od západních civilizací zde sociální pedagogika pomáhá většinové populaci.

Vztah sociální pedagogiky a sociální práce je rovněž předmětem diskuzí. Buď je sociální práce brána jako neoddělitelná součást sociální pedagogiky (německý přístup), nebo je naopak striktně oddělována (anglicky hovořící země). Třetí přístup dává „životní prostor“ oběma disciplínám (Slovensko, Polsko).¹⁵⁸

V Afghánistánu je nutné oprostít se od „tradičních“ problémů, na jejichž řešení aspiruje sociální pedagogika ve střední Evropě. U „nás“ i v jiných „vyspělých“ státech je společnost na jiné startovací čáře, má jiné podmínky, jiné zázemí. Více či méně funguje sociální stát se všemi instituty, jako je školství, sociální politika, řešení nezaměstnanosti, rekvalifikace, sociální dávky a podobně. Kdo chce, má možnost se zařadit a být prospěšný společnosti. Nikdo nemusí umírat hledem, nikdo nemusí žebrať v podchodu hlavního nádraží. Pokud dodržíte jistá pravidla, jistý řád, najist dostanete.

Jiná situace je právě ve společnosti afghánské. Zde je státní infrastruktura více méně formální, bez prostředků a bez potřebného KNOW HOW pro pomoc svým občanům. Český PRT pomáhá místním lidem způsobem, který v souladu kombinuje sociální pedagogiku (teorie) a sociální pomoc (praxe).

Afghánská společnost se dá, z našeho pohledu, posuzovat jako geografická komunita. „*Geografická, místní komunita vzniká na lokálním, (územním, sídelním) principu. To znamená, že ji tvoří lidé žijící v nějaké lokalitě, situace, ve kterých žijí, a problémy, jež tam vznikají.*“¹⁵⁹

Český PRT pracuje s komunitou obyvatel provincie Lógar. Smyslem jeho práce je dosažení takové sociální změny, která povede ke zlepšení situace a podmínek života jejích členů. Směřování k realizaci jednotlivých projektů je vždy konzultováno se zástupci komunity. „*... nikdo neví lépe, co je pro komunitu dobré, než ona sama, resp. lidé, kteří jsou její součástí.*“¹⁶⁰

---

¹⁵⁸ Kraus, B., *Člověk – prostředí – výchova: k otázkám sociální pedagogiky*, Brno: Paido 2001, 199 s., ISBN 80-7315-004-2, s. 18

¹⁵⁹ Tamtéž, s. 86

¹⁶⁰ Tamtéž, s. 88

PRT dodržuje základní pravidla práce s komunitou:

- poznat komunitu
- vyjednávání o cílech práce s komunitou
- vypracování konkrétních projektů dle skutečných potřeb komunity
- prosazení projektu
- realizace projektu
- zhodnocení projektu¹⁶¹

---

¹⁶¹ Kraus, B., Člověk – prostředí – výchova: k otázkám sociální pedagogiky, Brno: Paido 2001, 199 s., ISBN 80-7315-004-2, s. 90

Závěr

Záměrem mé práce bylo popsat poválečný rekonstrukční proces afghánské společnosti z jednoho pohledu a to pohledu provinčního rekonstrukčního týmu české republiky.

Při rekonstrukčním procesu v Afghánistánu je nutné se vyvarovat chyb, které byly popsány v případě postkonfliktní rekonstrukce v jiných zemích, například v Iráku. Při jejich bližším prozkoumání je evidentní, že obě země a řešení jejich situace je velmi podobné. Stávající situace v Afghánistánu je do značné míry podobná situaci v Iráku. Podobné klimatické, geografické a kulturní podmínky přímo vybízí k podobnému postupu. Jednotlivé body, popisující neúspěšnost rekonstrukce v Iráku, je možné vztáhnout obecně i k Afghánistánu.

Pro úspěšné pokračování a hlavně dovršení zmiňovaného rekonstrukčního procesu je nutné počítat s některými sociálně kulturními faktory, které ovlivnily tento proces již v Iráku:

- Vyvarování se snahy implementovat na specifické podmínky Afghánistánu demokracii v pojetí západní civilizace
- Necitlivé chápání kontextu historického vývoje Afghánistánu z pohledu společnosti, kultury a náboženství. Průběh a prostředky rekonstrukce musí být v souladu s místními zvyklostmi a společenským uspořádáním.¹⁶²

Dle V. Hermana „největší problémy obyvatelstva po skončení konfliktu obvykle představuje přístup k pitné vodě, potravinám, elektřině a zdravotní péči.“¹⁶³ Tyto problémy se, mimo jiné, v Afghánistánu snaží řešit PRT týmy různých zemí, jejichž koncept v době válečných událostí v Iráku ještě neexistoval, nebo byl v plenkách. Je samozřejmé, že nejen ony. V zemi fungují desítky mezinárodních nevládních organizací, které pracují na stejném cíli, ovšem poněkud jinými prostředky. „Přestože všichni odvádějí v Afghánistánu většinou kvalitní práci a mají při obnově neoddiskutovatelné místo, je jasné, že pokud chce mezinárodní společenství v zemi

---

¹⁶²Herman, V., *Obnova Iráku: Pohled vojáka z povolání*, In: Bureš, O. (ed), *Teorie a praxe postkonfliktní rekonstrukce*, Plzeň: Aleš Čeněk, 2008, 105 s, ISBN 978-80-7380-142-7, s. 47

¹⁶³ Tamtéž, s. 48

úspěšně realizovat své plány, musí si rychle ujasnit formu, jakou bude své úsilí koordinovat a kdo z mnoha aktérů bude za co zodpovědný.“¹⁶⁴

Na adresu působení nejen českého PRT můžeme slyšet desítky různých hodnocení od jednoznačně pozitivních, po odmítavé. Asi největší kritika je slyšet z tábora nevládních humanitárních organizací.

Nejzásadnější připomínky se týkají efektivity fungování konceptu PRT ve vztahu poměru „cena – výkon“. Kritiky je této formě postkonfliktní spolupráce vytýkán obrovský nepoměr mezi částkou určenou na samotnou rozvojovou pomoc a částkou režijní, tedy částkou, sloužící k pokrytí nákladů spojených se zabezpečením poskytování této pomoci. Tento nepoměr vychází ze skutečnosti, že pro zajištění bezpečnosti (v případě českého PRT 10 – 14 členů) civilního týmu je třeba řádově 250 vojáků kontingentu Armády České republiky. Nevládní humanitární organizace namítají, že finance utracené na tuto režijní část nákladů PRT by měly a mohly být utraceny efektivněji, tedy na přímou pomoc.

Naopak zastánci koncepce PRT namítají, že bez zajištění ochrany civilních odborníků vojenskou složkou, by nebylo možné v některých oblastech vůbec pomýšlet na jakoukoliv humanitární činnost. Tam, kde se nepodaří zajistit alespoň elementární bezpečnost, se často pomoc obyvatelstvu omezuje pouze na humanitární část, vytvářející závislost.

"No jistě že nás řada lidí z nevládních organizací kritizuje, protože si myslí, že není dobré míchat rozvojovou pomoc s vojenskou ochranou. Ale já jim vždy nakonec říkám: A kdo to tady bude dělat? Kdo bude těm lidem pomáhat, když tu nevládní a humanitární organizace nemohou zajistit bezpečnost svých lidí?"

šéf civilní části českého PRT v Lógaru Václav Pecha (2008)¹⁶⁵

„Celkově lze dosavadní činnost a výsledky českého PRT hodnotit ve dvou odlišných kontextech. V pohledu zblízka – na práci PRT jako takovou – jsou výsledky velmi dobré, na čemž se neformálně shodují i odborníci v různých pozicích v Afghánistánu, Bruselu i jinde. Pokud se však podíváme na celkovou situaci Afghánistánu, pak je vliv jednotlivých PRT (včetně českého) na vývoj v zemi spíše nepřesvědčivý.“¹⁶⁶

¹⁶⁴ Lauferová, E., 18. 12. 2009), MF Dnes; příloha ministerstva zahraničních věcí ČR o Afghánistánu; Zmatky v afghánském rozvoji

¹⁶⁵ Šulc, F., (13. 10. 2008), Vojáci v roli humanitářů,

http://www.mzv.cz/prtlogar/cz/media/prt_v_mediih/vojaci_v_rol_i_humanitarcu.html, ověřeno 3. 4. 2010,

¹⁶⁶ Stejskal, L., Mise České republiky v Afghánistánu: Zkouška nových rozměrů, Vojenské rozhledy, listopad 2009, č. 4, s. 104, ISSN 1210-3292, el. verze http://www.army.cz/images/id_3878_4000/3538/vr2009_4.pdf, ověřeno 3. 4. 2010

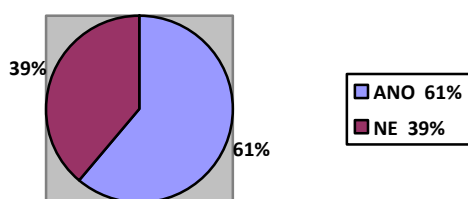
Hodnocení dle L. Stejskala se blíží hodnocení mému. Nicméně situace v Afghánistánu je taková, že pomoc potřebuje. Způsob pomoci, tak jak je realizována konceptem provinčních rekonstrukčních týmů mi v současné době, v současné bezpečnostní situaci přijde jako nejlepší. Není to pouze rozdávání humanitární pomoci do natažených rukou, tak jak je to často vidět v jiných částech světa. Je to způsob pomoci, která pomáhá stavět se potřebnému na vlastní nohy. Dává mu pocit důležitosti a odpovědnosti za vše, co v rámci této pomoci **vlastníma rukama, či vlastní hlavou, pod patronací vlastní vlády vybuduje.**

Samozřejmostí je, že jak se bude bezpečnostní situace lepší, bude se rovněž měnit poměr mezi počtem civilního a vojenského personálu. Konečná podoba provinčního rekonstrukčního týmu někdy v budoucnu bude čistě civilní. Ale ještě mnohokrát se přehrada Surchab naplní za jarního tání, než se tak stane.

V rámci zpracování bakalářské práce jsem provedl vlastní šetření, anketu, na téma provinčního rekonstrukčního týmu české republiky v Afghánistánu. Položeny byly dvě otázky celkem 54 respondentům.

Otázka č. 1

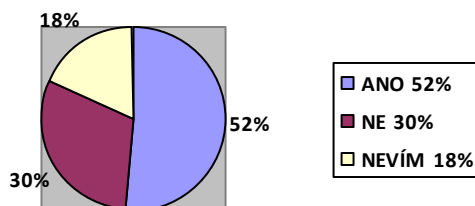
Víte o tom, že Česká republika vysílá do Afghánistánu tým, (tzv. Provinční rekonstrukční tým - PRT), který se podílí na obnově a rekonstrukci Afghánistánu v provincii Lógar?

Z grafu je zřejmé, že povědomí o angažovanosti ČR v Afghánistánu je docela dobré, ale vzhledem k prezentaci v masových médiích bych čekal více.

Otázka č. 2

Souhlasíte s angažovaností České republiky prostřednictvím PRT v rekonstrukčním procesu v Afghánistánu?

Na druhou otázku odpovídali pouze ti, kteří na otázku č. 1 odpověděli kladně. Mírně převažuje kladné stanovisko. Relativně velkou část tvoří respondenti, kteří nemají na problém ujasněný názor.

Resumé

Práce v jednotlivých kapitolách popisuje činnost českého provinčního rekonstrukčního týmu v Afghánistánu.

V úvodní kapitole je stručně popsán Afghánistán, jako země konfliktů. Od dob Alexandra Velikého do současnosti. Dále je zde popsáno prostředí Afghánistánu, a složení jeho obyvatelstva.

Další kapitola pojednává o historii a důvodu vzniku provinčních rekonstrukčních týmů, o jejich modelech, tak jak je vytvářejí jednotlivé vedoucí země. Součástí je i přehled všech, v současnosti působících, PRT na území Afghánistánu. Další popis je věnován hlavním cílům PRT a podrobnějšímu členění konkrétně PRT České republiky.

Nejobsáhlejší kapitola je věnována popisu konkrétní činnosti českého PRT v jednotlivých oblastech podpory rozvoje Afghánské společnosti, jako je ekonomický a sociální rozvoj, dobré vládnutí a bezpečnost. Každá z těchto oblastí je blíže rozepsána v podkapitolách věnujících se například vzdělání, zdravotnictví, nebo například výcviku bezpečnostních složek.

Závěrečná kapitola popisuje činnost českého PRT z pohledu sociální pedagogiky. Pokouší se zařadit činnost provinčního rekonstrukčního týmu do odpovídajícího pojetí sociální pedagogiky.

Anotace

Práce se zabývá provinčním rekonstrukčním týmem České republiky a jeho činností v provincii Lógar v Afghánistánu. Popisuje jeho cíle, důvody vzniku a strukturu. V jednotlivých kapitolách jsou blíže rozvedeny nejdůležitější směry jeho působení, s důrazem na schopnosti a možnosti České republiky, tak jak jsou definovány dokumentem „Afghanistan Compact“. Jedna kapitola práce je věnována činnosti PRT z pohledu sociální pedagogiky.

Klíčová slova

Provinční rekonstrukční tým, PRT, Afghánistán, obnova společnosti, válka, pomoc, vzdělání, Tálibán, projekt, komunita, bezpečnost

Annotation

The thesis deals with the Provincial Reconstruction Team of the Czech Republic and its activities in the province of Logar (Afghanistan). It describes its aims, reasons of its formation and its structure. The most important directions of its operation, taking into consideration abilities and possibilities of the Czech Republic the way they are defined in the document of „Afghanistan Compact“ are being described in more details in particular chapters. One charter of the work pursues the PRT activities from the social pedagogical point of view.

Keywords

Provincial Reconstruction Team, PRT, Afghanistan, social restoration, war, help, education, the Taliban, project, community, safety.

Seznam použité literatury a pramenů

Literatura

1. BUREŠ, Oldřich (ed.), Teorie a praxe postkonfliktní rekonstrukce, 1. Vydání Praha: Metropolitní univerzita Praha, 2008, 105 s., ISBN 978-80-86855-40-0
2. GALATÍK, Vlastimil, et al. Postkonfliktní stabilizace: příklad Iráku, 1. Vydání Brno: Univerzita obrany – Ústav strategických studií, 2007, 102 s., ISBN 978-80-7231-249-8
3. KRAUS, Blahoslav, Člověk – prostředí – výchova: k otázkám sociální pedagogiky, Brno: Paido 2001, 199 s., ISBN 80-7315-004-2
4. KRAUS, Blahoslav, Základy sociální pedagogiky, 1. Vydání Praha: Portál, 2008, 216 s., ISBN 978-80-7367-383-3
5. KRAUS, Blahoslav, SÝKORA, Petr, Sociální pedagogika I, Brno: IMS Brno 2009, 63 s.
6. VOGELSANG, Willem, Dějiny Afghánistánu, 1. Vydání Praha: Grada Publishing, a.s., 2010, 368 s., ISBN 978-80-247-3077-6
7. WAISOVÁ, Šárka, Poválečná obnova a budování míru. 1. Vydání Brno: MU Brno, 2008 181 s., ISBN 978-80-210-4699-3

Jiné zdroje – novinové články

8. Lauferová, E., (18. 12. 2009), MF Dnes; příloha ministerstva zahraničních věcí ČR o Afghánistánu; Zmatky v afghánském rozvoji
9. Moravec, F., (18. 12. 2009), MF Dnes; příloha ministerstva zahraničních věcí ČR o Afghánistánu; Co postaví Lógar na vlastní nohy? Posílení autority vlády
10. Novotný, P., (18. 12. 2009), MF Dnes; příloha ministerstva zahraničních věcí ČR o Afghánistánu; Jak získat srdce Afghánců?
11. Snášel, F., (18. 12. 2009), MF Dnes; příloha ministerstva zahraničních věcí ČR o Afghánistánu; Nerezové konve zachraňují mlékaře
12. „Provinční rekonstrukční týmy – co dál?“, mezinárodní konference 25. 1. – 27. 1. 2010, Praha
13. Stejskal, L., Mise České republiky v Afghánistánu: Zkouška nových rozměrů, Vojenské rozhledy, listopad 2009, č. 4, s. 102, ISSN 1210-3292

14. Výborná, L. (12. 11. 2009), Rozhovor s vedoucí civilní části PRT,
http://www.mzv.cz/prtlogar/cz/media/blog/rozhovor_s_vedouci_civilni_casti_prt.html, ověřeno 21. 3. 2010

Media

15. TV pořad televize NOVA, „Víkend 8. 2. 2010“

Internet

16. Introvičová, S., (11. 4. 2008), Kampaň v Lógaru: „ Posílejte děti do škol“,
http://www.mzv.cz/prtlogar/cz/zpravy_a_reportaze/kampan_v_logaru_posilejte_deti_do_skol.html, ověřeno 14. 2. 2010
17. Kovářová, L., (29. 7. 2009), Důl Aynak – projekt světového významu,
http://www.mzv.cz/prtlogar/cz/zpravy_a_reportaze/dul_aynak_projekt_svetoveh_o_vyznamu.html, ověřeno 20. 3. 2010
18. Kovářová, L., (17. 6. 2009), Rychlá pomoc těm nejmenším,
http://www.mzv.cz/prtlogar/cz/zpravy_a_reportaze/rychla_pomoc_tem_nejmensim.html, ověřeno 17. 2. 2010
19. Kovářová, L., (20. 7. 2009), Někdy stačí pouze rada,
http://www.mzv.cz/prtlogar/cz/zpravy_a_reportaze/nekdy_staci_pouze_rada.html, ověřeno 23. 2. 2010
20. Kovářová, L., (15. 9. 2009), Lógar v číslech,
http://www.mzv.cz/prtlogar/cz/zpravy_a_reportaze/logar_v_cislech.html, ověřeno 25. 3. 2010
21. Kovářová, L., (11. 7. 2009), Čeští instruktoři cvičí afghánské vojáky,
http://www.mzv.cz/prtlogar/cz/zpravy_a_reportaze/cesti_instruktori_cvici_afghanske_vojaky_1.html, ověřeno 25. 3. 2010
22. Moravec, F., (24. 7. 2008), Češi postaví školy pro 11 tisíc afghánských dětí,
http://www.mzv.cz/prtlogar/cz/media/prt_v_mediich/cesi_postavi_skoly_pro_11_tisic.html, ověřeno 12. 2. 2010
23. Moravec, F., (1. 5. 2009), V Lógaru vyrostou dvě školy pro více než 400 dívek,
http://www.mzv.cz/prtlogar/cz/zpravy_a_reportaze/v_logaru_vyrostou_dve_skoly_pro_vice_nez.html, ověřeno 14.2 2010
24. Moravec, F., (19. 10. 2009), Dokončili jsme školy pro více než 1000 afghánských dívek,

- http://www.mzv.cz/prtlogar/cz/zpravy_a_reportaze/dokoncili_jsme_skoly_pro_v_ice_nez_1000.html, ověřeno 17. 2. 2010
25. Moravec, F., (16. 5. 2009), Podporujeme zaměstnanost v Lógaru,
http://www.mzv.cz/prtlogar/cz/zpravy_a_reportaze/ceske_projekty_podporuji_z_amestnanost_v.html, ověřeno 17. 2. 2010
26. Moravec, F., (20. 10. 2009), Češi dokončili v afghánském Lógaru tři školy pro tisícovku dívek,
http://www.mzv.cz/prtlogar/cz/media/prt_v_mediich/cesi_dokoncili_v_afghanskem_logaru_tri.html, ověřeno 17. 2. 2010
27. Moravec, F., (27. 8. 2009), Zahájili jsme pět nových projektů,
http://www.mzv.cz/prtlogar/cz/zpravy_a_reportaze/zahajili_jsme_pet_novych_p_rojektu.html, ověřeno 23. 2. 2010
28. Moravec, F. (18. 4. 2009), Češi pomáhají v nejdlehlším distriktu Lógaru,
http://www.mzv.cz/prtlogar/cz/zpravy_a_reportaze/prt_pomaha_v_nejodlehlejsim_distriktu.html, ověřeno 23. 2. 2010
29. Moravec, F., (23. 5. 2009), Sanitky od českého PRT budou pomáhat zdravotnictví v celé provincii,
http://www.mzv.cz/prtlogar/cz/zpravy_a_reportaze/sanitky_pro_logar_budou_p_omahat.html, ověřeno 23. 2. 2010
30. Moravec, F., (11. 4. 2009), PRT opravuje největší lógarskou přehradu,
http://www.mzv.cz/prtlogar/cz/projekty/pribehy_pomoci/cesky_prt_opravuje_nejvetsi_prehradu_v.html, ověřeno 3. 3. 2010
31. Moravec, F., (30. 7. 2009), Lógarští farmáři mají díky PRT kde skladovat zeleninu a ovoce,
http://www.mzv.cz/prtlogar/cz/zpravy_a_reportaze/logarsti_farmari_maji_diky_prt_kde.html, ověřeno 3. 3. 2010
32. Moravec, F., (19. 9. 2009), Za českou pomoc jsou vděční i lógarští včelaři,
http://www.mzv.cz/prtlogar/cz/zpravy_a_reportaze/za_ceskou_pomoc_jsou_vde_cni_i_logarsti.html, ověřeno 15. 3. 2010
33. Moravec, F., (31. 3. 2009), Vzdělání pro lógarské zemědělce,
http://www.mzv.cz/prtlogar/cz/projekty/pribehy_pomoci/vzdelani_pro_logarske_zemedelce.html, ověřeno 16. 3. 2010
34. Moravec, F., Macek, R., (3. 6. 2009), Zemědělská knihovna, další projekt na podporu Lógarských farmářů,

- http://www.mzv.cz/prtlogar/cz/zpravy_a_reportaze/zemedelska_knihovna_dalsi_projekt_na.html, ověřeno 16. 3. 2010
35. Moravec, F., (8. 11. 2009), Afghánská policie a armáda obrazem, http://www.mzv.cz/prtlogar/cz/foto_a_video/afghanska_policie_a_armada_obrazem.html, ověřeno 25. 3. 2010
36. Poláková, P., (9. 4. 2009), Lógar: Vše je otázkou vývoje, http://www.mzv.cz/prtlogar/cz/zpravy_a_reportaze/logar_vsechno_je_zde_otazkou_vyvoje.html, ověřeno 25. 3. 2010
37. Poláková, P., (27. 4. 2009), Základní výcvik afghánských policistů, http://www.mzv.cz/prtlogar/cz/zpravy_a_reportaze/zakladni_vycvik_afghanskych_policistu.html, ověřeno 25. 3. 2010
38. Rychetský, J., (19. 8. 2009), Afghánky se učí volit. Nejistotu a obavy jim pomáhají překonat i Češi, http://www.mzv.cz/prtlogar/cz/media/prt_v_mediich/afghanky_se_uci_volit_nejistotu_a_obavy.html, ověřeno 25. 3. 2010
39. Snášel, F., (30. 5. 2009), Afghánistán: Utíkají nám policisté, Taliban je přeplatí, http://www.tyden.cz/rubriky/zahranici/zive-z-fronty-proti-talibanu/afghanistan-utikaji-nam-policiste-taliban-je-preplati_122017.html, ověřeno 25. 3. 2010
40. Středová, S., (11. 4. 2008), Za modrou mešitou doprava, http://www.mzv.cz/prtlogar/cz/zpravy_a_reportaze/za_modrou_mesitou_doprava.html, ověřeno 20. 3. 2010
41. Štefan, P., (2. 11. 2009), Prezidentem Afghánistánu se stal Karzái, komise zrušila druhé kolo voleb, http://zpravy.idnes.cz/prezidentem-afghanistanu-se-stal-karzai-komise-zrusila-druhe-kolo-voleb-14n-zahranicni.asp?c=A091102_123238_zahranicni_stf, ověřeno 6. 2. 2010
42. Štěpánková, K., Češi učí afghánské zemědělce, jak lépe sušit ovoce a zeleninu, (5. 8. 2008), http://www.mzv.cz/prtlogar/cz/zpravy_a_reportaze/cesi_uci_afghanske_zemedelce_jak_lepe.html, ověřeno 15. 3. 2010
43. Štěpánková, K., (3. 2. 2009), Na boj s Tálíbánem jsme díky PRT lépe připraveni, <http://www.mzv.cz/prtlogar/cz/projekty/bezpecnost/index.html>, ověřeno 25. 3. 2010
44. Štěpánková, K., (21. 10. 2008), Češi v Afghánistánu chrání afghánskou policii před vykrvácením,

- http://www.mzv.cz/prtlogar/cz/media/tiskove_zpravy/cesi_v_afghanistanu_chra_ni_afghanskou.html, ověřeno 25. 3. 2010
45. Šulc, F., (13. 10. 2008), Vojáci v roli humanitářů,
http://www.mzv.cz/prtlogar/cz/media/prt_v_mediich/vojaci_v_rolu_humanitarcu.html, ověřeno 3. 4. 2010
46. Třeček, Č., (1. 11. 2009), Jediný protikandidát afghánského prezidenta odmítl účast v druhém kole voleb, http://zpravy.idnes.cz/jediny-protikandidat-afghanskeho-prezidenta-odmitl-ucast-v-druhem-kole-voleb-189-/zahranicni.asp?c=A091101_085334_zahranicni_cen; ověřeno 6. 2. 2010
47. Koncept PRT, (18. 3. 2008),
http://www.mzv.cz/prtlogar/cz/provincni_rekonstrukcni_tym/vice_o_prt/index_3.html, ověřeno 10. 2. 2010
48. Perspektivy účasti České republiky na stabilizaci Afghánistánu 2010 – 2012, Informační materiál a doporučení, Praha, MZV ČR, listopad 2009,
http://www.mzv.cz/public/df/c1/83/449626_314519_Strategie_pro_Afghanistan.pdf, ověřeno 20. 3. 2010
49. Podpora školství, (18. 6. 2008),
http://www.mzv.cz/prtlogar/cz/projekty/pribehy_pomoci/podpora_skolstvi.html, ověřeno 12. 2. 2010
50. Podpora zdravotnictví v provincii Lógar, (7. 5. 2008),
http://www.mzv.cz/prtlogar/cz/projekty/pribehy_pomoci/podpora_zdravotnictvi.html, ověřeno 21. 2. 2010
51. Priority a projekty českého PRT v Lógaru, (21. 5. 2009),
<http://www.mzv.cz/prtlogar/cz/projekty/index.html>, ověřeno 20. 3. 2010
52. Projekty rychlého dopadu, (n. d.),
http://www.mzv.cz/prtlogar/cz/projekty/projekty_rychleho_dopadu/index.html, ověřeno 17. 2. 2010
53. Provinční rekonstrukční tým ČR v Lógaru, (30. 3. 2008),
http://www.mzv.cz/prtlogar/cz/provincni_rekonstrukcni_tym/index.html, ověřeno 5. 3. 2010
54. Provincial Reconstruction Teams (PRTs), (n.d.),
<http://www.understandingwar.org/themenode/provincial-reconstruction-teams-prts>, ověřeno 10. 2. 2010

55. Strategie pro Afghánistán,
http://www.mzv.cz/public/df/c1/83/449626_314519_Strategie_pro_Afghanistan.pdf, s. 8, ověřeno 21. 2. 2010
56. Školství,
http://www.mzv.cz/public/98/79/2b/452722_320080_LGR_ADM_PR_factsheet_CZ_skolstvi.pdf ověřeno 17. 2. 2010
57. Sušárny na ovoce, (16. 7. 2008),
http://www.mzv.cz/prtlogar/cz/projekty/projekty_rychleho_dopadu/susarny_na_ovoce.html, ověřeno 15. 3. 2010
58. The World Factbook, <https://www.cia.gov/library/publications/the-world-factbook/geos/af.html>; ověřeno 8. 2. 2010
59. Úkoly kontingentu AČR v PRT, (18. 3. 2008),
http://www.mzv.cz/prtlogar/cz/provincni_rekonstrukcni_tym/kontingent_armady_cr/ukoly.html, ověřeno 20. 3. 2010
60. Voda,
http://www.mzv.cz/public/48/dc/18/452727_320082_LGR_ADM_PR_factsheet_CZ_voda.pdf, ověřeno 3. 3. 2010
61. Voda a vodní zdroje, (7. 5. 2008),
http://www.mzv.cz/prtlogar/cz/projekty/pribehy_pomoci/voda_a_vodni_zdroje.html, ověřeno 3. 3. 2010
62. Základní informace o provincii Lógar, (13. 3. 2008),
http://www.mzv.cz/prtlogar/cz/o_afghanistanu/o_provincii_logar/index.html, ověřeno 20. 3. 2010
63. Zdravotnictví,
http://www.mzv.cz/public/f6/a4/2f/452729_320083_LGR_ADM_PR_factsheet_CZ_zdravotnictvi.pdf, ověřeno 21. 2. 2010
64. Zemědělství,
http://www.mzv.cz/public/74/c/e7/452607_319986_LGR_ADM_PR_factsheet_CZ_zemedelstvi.pdf ověřeno 21. 2. 2010
65. Zemědělství, (7. 5. 2008),
http://www.mzv.cz/prtlogar/cz/projekty/pribehy_pomoci/zemedelstvi.html, ověřeno 25. 2. 2010

Seznam zkratek

ANA	Afghan National Army Afghánská Národní Armáda
ANP	Afghan National Police Afghánská Národní Policie
CIMIC	Civil-Military Co-operation Civilně vojenská spolupráce
CJCMTF	Coalition Joint Civil Military Task Force Společné mnohonárodní vojensko-civilní úkolové uskupení
EUPOL	European Union Police Policejní mise Evropské Unie v Afghánistánu
ISAF	International Security Assistance Force Mezinárodní bezpečnostní a asistenční síly
NATO	North Atlantic Treaty Organization Severo-atlantická aliance
OHDACAF	Overseas, Humanitarian, Disaster and Civic Aid Fund Fond pro zahraniční civilní pomoc
OMLT	Operational Mentoring and Liaison Team Styčný a mentorovací tým
PRT	Provincial Reconstruction Team Provinční rekonstrukční tým
QIP	Quick Impact Project Projekty rychlého dopadu